

DÁTUM

SZABADELVÜ
POLITIKAI
NAPILAP

II/72.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Sóvárgás új világ után

A város közepén, ahol élek, még beomló alkonyokon is szárny nélkül hull alá a korom. A város Budapest, annak is a hetedik kerülete. Mondják Csikágonak is, és József Attila – szegény –, ha most erre járna, azt hinné, hogy ez is a város pereme. Pedig a szíve. Bérházam lépcsőházában, ha lágyan aláereszkedem – lift nincs – penészes, bomló és málladozó falak között visz utam. Egészen a kapuig, ahol a két nagy méla kuka áll. Fedelük felhajtvva, s könnyéig belemerülve túrja a kacatot többnyire János a szomszéd házból, ez az elméletileg jól képzett nyugdíjas.

– Adj isten mester! – köszöntöttem illendően a minap, és hogy meg voltam lepve, mert nem ő húzódkodott vissza a kukából, hanem egy idegen, másik vén guberáns. Jánost kedvelem. Valaha szakszervezeti titkár volt egy gyárban, de gyomrát megfeküdte a munkája, s tűz évnél is régebben idült alkoholistává lett. Arca gyűrött és borostás, ruhája kopott, mint a proletárgyereké. János apja azonban újat nem veszen neki, mert még 1942-ben megfagyott a Donnál.

Kilépve a streetre, melynek nevét borítsa jótékony homály, az ismert galambereg fogad. Mária néni egy első emeleti lakó és vénkisasszony. Egyetlen hobbija, hogy vízben áztatott száraz kenyeret szór a gyalogjárdára az őt önös érdekből felkereső szárnyas vendégseregnek. Amint közeledtemre szétrébben a galambereg, a guanó előtűnik keményen, vastagon. Ha ezt József Attila láthatná! Az ucát legfeljebb az eső mossa. Az IKV ugyanis neki nem fizet. Házmaster viszont nincs. S én hálát adok az égnek, hogy zsenge gyerekkorom fent tölthettem a Mátra bércei között. Megtanultam síelni, s most jártamban-keltemben kifinomult kanyarteknikával veszem a járdán az akadályokat. Szalalmozok. Mert itt, a város közepén, ahol szüntelenül fejlődő államunkban három évtizede élek, túl sok a flaszterre pottyantott emberi származék. Egy „kisdolgozás”, melynek vége a parkoló autók közt hal el, egy kényszerűen előadott babfőzelék feltéttel, egy kutya (mondjuk bernáthegyi, de ha nem az, akkor egy borjú) ürüléke. Tehát szalalom. Amúgy köszönöm, jól vagyunk, nyájas olvasó. A Vidróczki csárda valaha dohos pince volt. Most cigarettafüst és bor egymásba tekeredett fanyar bűze kábítja el az ajtaja előtt elhaladót. Tessék betérni, az élmény Önre vár. Hogy sok a lépcső? Ah, de hisz a közelben a Nefelejcs utca sarkán itt van ám csak az igazán előkelő mankólengető. Valaha a neve Fehér Ökör volt, s nem múlt el benne késelés nélkül egyetlen nap sem. Most önkiszolgáló étterem. Izzadságtól bűzlő batyus lengyelek, tarka szoknyás, barnára cserzett bőrű asszonyok, kik kvarcóráikat itt bent is árulják. Ők az előkelő vendégsereg. Mesélik, hogy aki ide betér, az legjobb, ha fegyveres őrt állít az étele mellé. Valaki egyszer visszament a pulthoz villáért, s mire visszatért, ketten ették az ételét. Ugynevezett utánévdök. Olyan csövesek, akik mindent esznek, amit más a tányérján hagyott. A közelben nagyban dúl az üzletelés. A Garay tér híres KGST-piac. A lengyelek hajszáritót, rúzsokat kínálnak, meg fésűket. Zsákjukba aztán Olympos narancslé, kávé, s kolbász kilószám kerül. Itt a város közepén, ahol élek, sok mindentől nagyon elégünk van. Csoda-e hát, ha mélyen, eltökélten és nagyon, nagyon sóvárgunk egy új világ után?

Polgárdy Géza

Fellázadt egy szövetkezet

(Pécsi tudósítás a társadalombiztosítási bombáról az 5. oldalon.)

M megbánta, hogy hagyta magát

(Koncz Gábor nyilatkozik színészetéről és képviselőjelöltségéről a 7. oldalon.)

Tegnap volt a színházi világnap.

Képünkön Sámson éppen azt találgatja, milyen feladatok várnak rá a választások után.

Német, lengyel, orosz

Nem is olyan régen, mert 1980-81-ben, amikor a Szolidaritás mozgalom első eufóriájában lobogott Lengyelország, s a Breznsznev-doktrína és a „reális szocializmus” jegyében a Varsói Szerződés országainak mass-mediái ordenaré módon telehazudták a sajtó lapjait és az éter hullámain a lengyel helyzetről, a demokráciáért folytatott harcban magára maradt nemzet gondolkodásmódját a következő, ez idő tájt népszerű, tragikus vicc tükrözte a legjobban:

„Te, Wacek, ha egyszerre bejönnek a németek és az oroszok, melyikkel vesszük fel a harcot előbb?”

„Természetesen a németekkel.”

„Miért?”

„Mert előbb a hazafias kötelesség, aztán az élvezet.”

A viccé sűrűsödött gondolatrendszer mélyre nyúló történelmi tapasztalatok eredményeként alakult ki. Németország és Oroszország, Európa két

legnagyobb és legerősebb állama az elmúlt évszázadban két ízben is egymással szembenálló szövetségi rendszer tagjaként vívott elkeseredett harcot a kontinens feletti hegemoniáért. Ha visszatekintünk a történelemben, láthatjuk: századokon keresztül mindketten azon igyekeztek, hogy saját államrendjüket és politikájukat rákényszerítsék Európa mind több országára. Ebben az államrendben szinte ismeretlen jelenség volt az állampolgári kormányzati rendszer, s a sajátos, összpontosított államhatalomnak általában kevés gondja volt a nemzet kordában tartásával: az alattvalók hozzászoktak a fegyelemhez, az acélos hierarchiához és a hatalom, az erő csaknem feltétel nélküli elismeréséhez és tiszteletéhez, függetlenül attól, hogy az ideológiai vagy politikai téren mit képviselt.

A német és orosz államrendnél mindig demokratikusabb Lengyelország – tekintve, hogy volt ugyan királya, de a XV. század derekától a XVIII. század végéig egy sajátos államformában, a nemesi köztársaságban létezett – az állampolgári szabadság terén messze a két erős szomszéd előtt járt. Polgárainak legalább egy része tevékenyen gyakorolta a közügyekbe való beleszólást, míg amazoknál a központi hatalom szava szentségnek számított. Nem elég tehát, hogy az egyiknek útjában állt kelet, a másiknak nyugat felé, a nagyobb állampolgári szabadságot veszélyes ideológiai felforgatásnak tartották, amely csak gyengíti az állam erejét és hatékonyságát. A németek szemében mindez a „polnische Wirtschaft”, az oroszokéban pedig a „Palja-

ki buntovcsiki”, azaz a „lázadó lengyel” fogalmává egyszerűsödött.

A hegemonisztikus ellentétek ellenére a németek és az oroszok között a kölcsönös elismerés légköre alakult ki az évszázadok során. Történelmi paradoxon, de igaz: I. Péter uralkodásától fogva, politikai fordulópontot jelentő helyzetekben az orosz diplomácia mindig a németek felé nyitott. A szem-befordulás, már amikor egyáltalán bekövetkezett, általában viszont német kezdeményezés eredménye volt. A csatátér, a felvonulási terület azonban mindig a két birodalom közti sávra esett: Lengyelországra. Bekebelezésével a németek életterét (Lebensraum) kerestek, az oroszok pedig közelebb akartak kerülni Európához.

A XVIII. század utolsó évtizedétől az I. világháború végéig Lengyelország nem szerepelt Európa térképén; a porosz, majd az egyesült német, az osztrák és az orosz birodalom osztozott meg rajta. S hogy 124 év felosztottság után ismét megjelent az európai földabroncon, az nem volg ínyére sem a keleti, sem a nyugati szomszédnak. Szovjet-Oroszország elszigetelve érezte magát, s hogy ebből a helyzetből kitörjön, a hegemonisztikus cári politikát igyekezett folytatni, azzal, hogy a forradalom exportjának nevezte. Eme nyugat felé is irányuló törekvésének elébe állt az épphogy újjászületett Lengyelország, hatékonyan megvédve határait a bolsevik támadással szemben. Nem is felejtették el neki az oroszok soha, mint azt az európai történelem későbbi évtizedei élesen bizonyítják.

(folytatás a 8. oldalon)

A független képviselőket nem lehet visszahívni

Csökkenteni kell
a társadalmi feszültségeket

Sok álmos ember találkozott hétfőn este Szekszárdon a szakszervezetek házában, ahol az orvosklub rendre figyelemre méltó összejövetelét tartották. A vendég ezúttal dr. Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke volt. Az gondolat ismeretes, hogy történelmünk során nem volt arra példa, hogy e tisztet valaki megbízottként töltsse be, ám ismeretes, hogy miként született a döntés, milyen kényes helyzetet követelte e rendhagyó „ki-nevezést”.

Dr. Fodor István csöppet sem szokványos életútjáról röviden annyit, hogy huszonegy évvel ezelőtt végzett az Allatorvosi Egyetemen, s a hernádi (ott is lakik) téves állatorvosa lett, majd menedzseri feladatokat látott el. Később a peccenyecsi nevelést integráló termelési rendszer igazgatója lett. Először 1980-ban választották országgyűlési képviselőnek. A dolog ezután bonyolódott, s közel sem volt ilyen egyszerű, mint ahogyan e sorokból tűnhet. Fodor István a nyolcvanas évek derekán teljes joggal pályázott téveszelnőknek, de mivel sem akkor, sem soha nem volt tagja az akkori egyetlen pártnak, a szék (és e munka) nem lehetett az övé. Szinte ugyanebben az időben következett be a képviselőválasztás, de azt megelőzően Fodor urat behívták

a megyei pártbizottságra, s megköszönték eddigi tevékenységét. Úgy tűnt tehát, hogy szakmailag és közéletileg is „csődöt mondott”. A helyzet egyébként az volt, hogy mivel akkor Dabas várossá akart válni, azt gondolták, ez csak akkor jöhet össze, ha a térség országgyűlési képviselője dabasi! Tehát onnét jelöltek – mármint a Hazafias Népfőnt, természetesen! – képviselőt. Fodor István ezt nem hagyta annyiban, levelet írt a megyei első titkárnak, aki leinformálta Fodor urat valamint a korábbi történéseket, s döntött: „Legyen ő a másik jelölt”. Az már más kérdés, hogy – mondhatni – elsőprő győzelmet aratott.

Az teljesen érthető, hogy most jeleltként újból indult, s az sem meglepő, hogy ugyan mindössze hat szavazattal, de vezeti a listát. Az meg végképp világos, hogy vasárnapról hétfőre virradó éjszaka – ahogyan az országban sokan – egy szemem sem aludt. Tehát fizikai teljesítményként – a jó hangulatú, korrekt és izgalmas beszélgetésen túl – is értékelhető a hétfő esti szekszárdi „föllépése”. (A következőkben az azt megelőzően fölvetett interjú részleteiből közölünk.)

(folytatás a 4. oldalon)

Felfüggesztett járat

A MALEV felfüggesztette bejruti járatát – jelentette kedden a Reuter brit hírügynökség. A MALEV közölte a bejruti repülőter illetékeseivel, hogy további intézkedésig szünetelteti a járatot, s nem adott magyarázatot. A hírügynökség forrásai úgy vélik, azért felfüggesztették fel a repüléseket, mert az Iszlám Dzsihad nevű szervezet támadásokkal fenyegette meg azokat a légitársaságokat, amelyek a Szovjetunióból kitelepülő zsidókat szállítják Izraelbe.

KZ-lágerből
internáló tábor

Sztalinista tömegsírra bukkantak az NDK-ban

A Neubrandenburg határán fekvő fűnfeicheni szovjet internálótábor mellett tömegsírra bukkantak. Pontos számokat a halottakról nem lehet tudni – ez csak a szovjet archívumok megnyitása után válhatna lehetségessé – ám NDK történészek becslései szerint feltételezhetően 3 internált közül egy vagy kettő itt pusztult el a táborban, s összesen körülbelül 12 ezer foglyot szállítottak ide. A szovjeteknek azonban további tíz internálótáboruk volt a II. világháború után az általuk megszállt övezetben. Herrmann Weber nyugatnémet történész szerint összesen 130 ezer német került a szovjet internáló táborokba közülük 50 ezren elpusztultak, húsz-harminc ezer főt a Szovjetunióba deportáltak.

Annnyit eddig is lehetett tudni, hogy Németország keleti részén, tehát a szovjetek által megszállt övezetben, 1946 és '49 között több mint egymillió ember pusztult éhen. A szovjet csapatok élelmiszertartalékai csak kevés segítséget jelentettek az éhhalál ellen. Ám ezekben az években az amerikaiak által megszállt övezetben levő hadifogoly- és internálótáborokban is tömegével haltak emberek éhen. Nem véletlen nevezték őket „a lassú halál táborai”-nak. Mind a Die Zeit című hetilap 1989. december 8-i számában olvasható, asszonyok, gyerekek és aggastyánok is voltak az áldozatok között.

1945-ben mind a négy, Németországot megszálló szövetséges (Szovjetunió, USA, Franciaország és Anglia) megszállási övezetében voltak internálótáborok. Ide a háborús bűnösökön kívül azok segítőtűt zárták, valamint a dokumentumok tanúságai szerint mindazokat, akik céljai a szövetségesek számára veszélyesek lehettek. Ez utóbbi pont igen tágan értelmezhető, így igen sok ártatlan is bekerült az aktív náci, a háborús bűnösök, az élelmiszerteljesítők közé. Elég volt olykor a gyanú, hogy a Hitler Jugend tagja volt valaki.

A hitleri Gestapo és SS által létrehozott haláltáborok esetében visszaütközött a bumeráng: a háború után németek népesítették be őket. Mert úgynevezett egyszerűség kedvéért a háború befejeztével az egykori fasiszta koncentrációs táborokat nevezték ki internálótáboroknak. Alighogy Buchenwaldból az utolsó fogoly is kihúzta a lábát, máris beköltöztek a szovjet biztonsági szolgálat első áldozatai barakkokba. 1945. augusztus 12-ét írta akkor.

A szovjet övezetben levő táborokban uralkodtak a legkeményebb feltételek. Az immár itt is praktizált sztalinista lágerterror semmivel sem maradt el a fasisztáké mögött. Bűnösöket és ártatlanokat egyaránt sújtott. A fűnfeicheni tábor 45 április 6-án működött. Volt SS-emberek, rendőrök, náci pártfunkcionáriusok stb. mellett igen sok fiatal internált ide. Nem volt ritka a 15–17 éves, ám 12 éves gyerekek is szerepeltek a fogolylistán. A Führerhez való hűségre nevelték őket, vagy a Hitler Jugend tagjai voltak – hangzott a vád ellenük. Ám az is előfordult nemegyszer, hogy a nyílt utcán fogdostak össze embereket és vitték őket, hogy a foglyoszállítvány kísérőpapírjaiban megadott szám stimmel-

jen, még akkor is, ha menet közben jónéhány fogoly elpusztult. Bármennyire hihetetlen, ez bizonyított tény.

Akkoriban előbb volt egy megmondolatlan mondat, egy tiltott könyv, vagy egy apró náci szimbólum birtoklása, s máris eltűnt az ember valamelyik tábor mélyén. Egy antifasiszta alighogy kikerült a neuengammei koncentrációs táborból, tiltakozott amiatt, hogy elvették a házat. Így újra lágerbe került, immár Fűnfeichenbe, ahol el is pusztult. Ami tehát nem sikerült az SS-nek, azt véghez vitték az oroszok. Na persze a saját áldozataikat a náci nyakába varrták, mintha ezek az emberek is a fasiszta áldozatai lettek volna. A tábori életkörülményekről annyit: egy adott területől eltekintve nem volt munkatábor a fűnfeicheni, ami a foglyok életét bizonyos értelemben csak megnehezítette. Egész nap be voltak zárva, mint az állatok az ólba, rengetegen egy helyiségben. Sűrűn egymás mellett elhelyezett csupasz priccsen aludtak, ezeket később szalmazsákra cserélték. A menü napi háromszor kenyér savanyú káposztával, minden áldott nap, hétről hétre, hónapról hónapra. A túlélők beszámolóit szerint az emberek csontvázra soványodtak, semmiben sem különböztek az auschwitzi vagy a dachau koncentrációs tábor lakóitól. És hullottak, mint a legyek. Mindenféle szállítványozás emberi erővel történt. Lovas kocsik elé foglyokat kötöttek, s a tele kocsit homokúton kellett felhúzni a fűnfeicheni hegyre. Aratott a kaszás bõ-

Sok embert feljelentés alapján vittek el éppúgy, mint a náci uralom alatt. És a megszállók nemigen vacakoltak azzal, hogy a feljelentéseket kivizsgálják. Akinek tehát nem tetszett a szomszédja, rövid úton megszabadulhatott tőle. Így voltak ki sok kommunista és szociáldemokratát is a forgalomból. Szovjetellenes tevékenységet varrtak a nyakukba vagy azzal vádolták meg őket, hogy a Nyugatnak kémkednek.

A fűnfeicheni tábor 1948-ban felszámolták, ám a 11 szovjet láger közt volt olyan is, amely még '50-ben is működött. Így pl. a sachenhauseni. Utána persze igyekeztek minden nyomot eltüntetni, az akták mind egy szál a Szovjetunióba vándoroltak. A tábor lakói közül is sokat a Szovjetunióba vittek és soha többé nem kerültek elő. Akiket pedig Németországban szabadon engedtek, azok hallgatásra kötelezték. Környékbeli parasztok, erdészek tudták, hogy a fűnfeicheni erdő alatt tömegsír fekszik. Ám hiába kértek történészek vagy muzeológusok engedélyt arra, hogy a közelben fekvő katonai temetőbe – ahol a háború alatt a hadifogolytábor halottai vannak eltemetve, körülbelül tíz országból – beléphessenek. Maga a szó, Fűnfeichen, tabu volt, s minden engedélykérelemre nemleges válaszoltak. Csak '89 őszén engedte meg Modrow miniszterelnök, hogy megnyissák a kapukat. S most már a parasztok is beszéltek. Hogy ha már elkezdnek törődni a halottakkal ne feledkezzenek meg '45 utáról sem. Kezdenek csak ázni az erdő alatt... Érdekes dolgokat fognak bukkanni... Néhány órai ásás után sorra tűntek elő a csontvázak, ezrével.

Holan-Koch Júlia

Vélemények a választásról

A centrista pártok sikerét, a baloldali visszacsorolását emelték ki tudósításaikban a vezető amerikai lapok. Mind a The New York Times, mind a The Washington Post Antall József képét közölte, beszámolván arról, hogy az MDF – ha nem is nagy arányban – vezet az SZDSZ előtt. A tudósítások teret adtak az Antall, illetve Kis János sajtóértekezletén elhangzottaknak, miszerint mindkét nagy párt bízik abban, hogy a második fordulónban megszerzi a többséget és kormányt alakíthat. A New York Times szerint a választók legvilágosabb ítélete a baloldali vonatkozásában született meg: míg az MSZP 11 százalék körül kapott, az MSZMP-t lényegében leírták a választók.

Az MDF, az SZDSZ és a kisgazdák koalícióját tartja a legvalószínűbb kormányt a vasárnapi választások nyomán az ANSA olasz hírügynökség. A L'Unitá tudósítója szerint az MDF a kisgazdákkal és a Kereszténydemokrata Néppárttal próbálhat kormányt alakítani, míg egy másik

esetleges koalíciót az SZDSZ és a FIDESZ alkothatna. Mindkettő számszerűen szűk és politikailag gyenge kormánytöbbség lenne – fűzi hozzá.

Kiemelkedő történelmi eseményként, örömmel és megelégedettséggel üdvözölte a választások előzetes eredményét az uniópártok nevében Geiger asszony, a CDU/CSU parlamenti csoportjának külpolitikai szóvivője. – Magyarország ezzel visszavonhatatlanul elfoglalta eredeti helyét Európa szabadságpárti, demokratikus népeinek sorában – állapította meg a politikusnő.

A középjobb, illetve a jobboldal győzelmét, a jobbra fordulást emelik ki a magyarországi választásokról szóló jelentéseik címében kedden a beldi lapok. A magyarok egyértelmű döntést hoztak vasárnap: piacgazdaságon alapuló társadalomban akarnak élni, amelyet a vállalkozás szelleme fűt, amely a Nyugat és különösen Európa felé fordul, amely megszabadult 1948 és 1956 szellemétől. A keresztény irányzatú La Libre Belgique a tűz és a víz ellentétéhez hasonlítja az MDF és az SZDSZ viszonyát.

Európa ne nézze tétlenül

Az MDF a romániai magyarság helyzetéről

A romániai magyarság helyzetére kívánták ráirányítani a külföldi újságírók figyelmét az MDF vezető személyiségei keddi sajtótájékoztatójukon, ahol hangsúlyozták, hogy a nemzetiségi kérdést nem tekintik pártprogramnak, az eddig megtett lépéseket – az MSZMP-t kivéve – közösen kezdeményezték, illetve határozták el a pártok és a kormány. Kiss Gy. Csaba szóvivő azért tartotta fontosnak a külföldi újságírók tájékoztatását, mert újabb olyan hírek érkeztek Romániából, amelyek egy készülő pogrom árnyékát vetítik előre. Jeszenszky Géza, az MDF külügyi bizottságának vezetője hangoztatta: a párt programja nem választja külön a Magyarországon élő nem magyar, félmillió kisebbség és a határainkon túl élő három és fél milliós magyarság érdekeinek védelmét. A kisebbség védelmének ügye sehol sem tekinthető belügynek, s ezért nem is állítható, hogy ha Magyarország felszólal a magyar kisebbség érdekeiért, akkor beavatkozik Románia belügyébe. Hangsúlyozta, hogy szükség volna egy egyetemes érvényű kisebbségvédelmi kódexre, ám az igazi megoldást csak a határok eltűnése, egy föderált Európa kialakulása hozhatja. Az MDF aggasztónak találja a román kormány magatartását, már csak azért is, mert Petre Romannak a magyar kormányhoz írt levele sok részletében emlékeztet a Ceausescu-féle időszakra, sőt szó szerint is idézi az akkori retorikát. Így például szó van benne magyarországi nacionalista, sovíniszta, revizionista uszításról. Jeszenszky Géza elmondta, hogy az utóbbi időben drámai hangú felhívások, segélykiáltások érkeznek a romániai magyaroktól, az emberek veszélyben érzik magukat, az utcára sem mernek kilépni, nemzetközi segítséget várnak. Felszólította a külföldi újságírókat, utazzanak Erdélybe, győződjenek meg személyesen az ottani helyzetről, s gyakoroljanak nyomást kormányaikra, hogy Európa ne nézze tétlenül a romániai eseményeket.

Für Lajos, az MDF elnökségi tagja szerint az egyetemes kisebbségvédő alapelvek értelmében meg kell szüntetni az előítéleteket, a kisebbségek erőszakos asszimilációját, biztosítani kell a szabad identitásválasztást és a kollektív jogok gyakorlását. Jogot kell adni az anyanyelvi oktatáshoz, a szabad művelődéshez. Mint mondotta: az MDF-hez számos, a szomszédos ország kultúráját, nyelvét jól ismerő szakértő csatlakozott, akik tekintélyt vívtak ki maguknak Romániában is. Aktív közreműködésükkel kapcsolatot lehet létesíteni a román társadalomban meglévő toleráns körökkel, azokkal, akik nem osztják a sovíniszta politikai nézeteket.

A sajtótájékoztatón jelen lévő Kányádi Sándor a román sajtónak arról a gyakorlatáról szólt, hogy hamis híreket, vérlázító információkat tesznek közzé a magyarságról, majd bizonyos idő elteltével közlik a cáfolatot. Igyekeznek elhíttetni a világgal, hogy a pogromokért a magyarok a felelősek. Az erdélyi magyar író Temesvárt hozta jó példaként, európai városként emlegette, ahol nem sikerült talajt találni a nemzetiségeket egymás ellen hangoló politikának.

A Belügyminisztérium Menekültügyi Hivatalának képviselőitében Tóth Judit aggasztó jelenségről számolt be az újságíróknak: az utóbbi napokban felerősödött a menekültáramlat Romániából. Március első három hetében 800-an jöttek át Magyarországra, a hét végén pedig 300-an. 1988 januárja és 1989 decembere között több mint 34 ezren érkeztek a szomszédos országból, 70 százalékuk illegálisan lépte át a határt. Az elmúlt két évben mindössze 680-an tértek haza önkéntesen; jelenleg 26 400 romániai menekült tartózkodik hazánkban. Számosan továbbutaztak nyugati országokba. Amíg 1989-ben 71,3, addig ez év márciusában már 99 százalék volt a magyarok aránya a menekültek között. A hazai költségvetésből eddig 1 milliárd forintot fordítottak a menekültek ellátására, ezen belül a letelepedési alapa, egészségügyi, társadalombiztosítási kiadásokra, lakástámogatásra. Ha erőteljesen tovább növekszik a menekültek száma, tehetlenné válik a magyar kormány – hangzott el a figyelemztetés a sajtótájékoztatón.

Litvániát el akarják adni?

Szovjet katonák kedden hajnalban elfogtak körülbelül húsz litván katonaszokevényt egy vilniusi pszichiátriai intézetben. Az ifjak a litván függetlenség kihirdetésekor hagyták el csapat-testüket.

A Vilniusban lábra kelt, hivatalosan egyelőre meg nem erősített értesülések szerint a kommandó lefegyverezte és bántalmazta azt a rendőrszolgát, amelyet a kórház egyik ápolónője hívott ki a katonai akció miatt. A litvániai szovjet ejtőernyős alakulatok folytatják a közintézmény-foglalást a balti köztár-

ságban. Hétfő este elfoglalták a Litván KP székházát Klaipeda kikötővárosban. Tiltakozni kívánt a litván függetlenség ellen kedd délutánra meghirdetett tüntetésével a Jegyinsztvo (Egység) nevű Moszkva-barát szervezete, amelynek tagsága többnyire Litvánia orosz és lengyel ajkú lakosából verbuválódott. A litván parlamenti épület elé tüntetésre hívó Jegyinsztvo-röplapokat szovjet katonai helikopterek szórták hétfőn Vilniusra. Vytautas Landsbergis, a Litván Legfelsőbb Tanács elnöke hétfő este kért mindenkit, hogy mellőzze a függetlenség elleni fellépéseket. A magát függetlennek valló Litvánia több vezetője – köztük Landsbergis – kifejezésre juttatta gyanúját, hogy a kedd délutáni tüntetés ürügy és jeladás akar lenni a szovjet katonai intervencióhoz. A Sajudis közlése szerint a Moszkva-barát megmozdulást hivatalosan nem engedélyezte a vilniusi tanács, mert azt államellenes megmozdulásnak tekintti. A Sajudis szóvivője szerint megszokott dolog a függetlenséget ellenző erők részéről, hogy a katonákat is maguk mellé sorakoztatják fel, mintegy demonstrálva erejüket. Landsbergis, a független litván parlament elnöke kedden segítséget kért a nyugati államoktól, mivel attól tart, hogy Moszkva erőit alkalmazza az elszakadni akaró Litvániával szemben. Landsbergis újságíróknak nyilatkozott Vilniusban, miután szovjet ejtőernyősök megszállták a Litván Független Kommunista Párt székházát és szovjet katonai szolgálatot megtagadó litván katonákat hurcoltak el kórházi menedékhelyükről. „Az érdekezni a demokratikus nemzetektől – mondotta a litván vezető – vajon a Nyugat ismét el akarja-e adni Litvániát a Szovjetunióknak, mert a Nyugat mindeddig nem reagált az eseményekre.”

A VILÁG HÍREI

– A Szovjetunió kész kölcsönösen elönyös, korrektes baráti viszonyt fenntartani a választások után megalkakítandó magyar kormánnyal – jelentette ki Gennagyij Geraszimov szovjet külügyi szóvivő keddi moszkvai sajtóértekezletén. Hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió elismeri a választások eredményét, amely kifejezi a magyar nép szuverén akaratát és jogát a szabad választásra.

– A MALÉV illetékese közölte, továbbra sem tartják kívánatosnak, hogy Bejrúba rendszeres járatot indítsanak. Ezért, és csakis ezért került sor annak felfüggesztésére, tehát a reptülési vezető szerint semmiképpen nem helytállóak azon nyugati hírügynökségi következtetések, amelyek indokként a Szovjetunióból kitelepülő zsidók Budapestén keresztüli kivándorlását, illetve az amiatti terrorista fenyegetést jelelték meg.

– Mintegy száz deszantos kedden reggel elfoglalta a Litván KP Központi Bizott-

ságának épületét és a litván párttörténeti intézetet. A géppisztolyos felfegyverzett katonák megszállták az épületet és annak udvarát, azonban nem akadályozták a bentlévőket a munkavégzésben és szabad az épületbe való ki- és bejárás. Az akció lehetséges okaként az SZKP platformján álló LKP vezetésének a székház elfoglalására irányuló kérését említette a tájékoztatást adó tiúkar.

– Hivatalos látogatásra kedden Párizsba érkezett Dmitrij Jazov szovjet honvédelmi miniszter, aki francia kollégája, Chevenement tavalgyi látogatását viszonozza. Már kedden fogadta őt Rocard miniszterelnök. Megbeszélésükön szó volt a litvániai helyzetről is. Jazov látogatást tesz a francia fegyveres erők mindhárom haderőnémetnél: a szárazföldi erőknél, a haditengerészetnél és a légierőnél. Francia részről a tárgyalásokon meg akarják vitatni a katonai szövetségek kérdését, a leszerelés és az esetleges új európai kollektív biztonsági

rendszer létrehozásának lehetőségét, a nukleáris fegyverek számának csökkentésével összefüggő problémákat. Arra azonban nem számítanak, hogy bármiféle katonai természetű kérdésben különmegállapodást kötnének a Szovjetunióval.

– A Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek Szövetsége (MOTESZ) szervezésében 1990. március 19–21. között Budapesten rendezték meg a Világ Orvostudományi Szövetsége (World Medical Association) és a kelet-európai országok orvosszövetségei közös ülését. A tanácskozáson, amelyen a lengyel, bolgár, szovjet, csehszlovák és magyar orvosszövetségek képviseltették magukat, dr. Wynen, a WMA főtitkára javaslatot tett a WMA Kelet-európai Szub-regionális Irodájára létrehozására, amelynek tevékenységét a MOTESZ látja majd el.

– „Magyarország kész véglegesnek tekinteni a jelenlegi határokat, de viszonzásul elvárja, hogy Romániában és a többi kelet-európai országban tartsák tiszteltben

a nemzetiségek jogait” – jelentette ki Kis János, az SZDSZ megbízott elnöke abban az interjúban, amelyet kedden tett közzé a Le Figaro című francia lap. Kis aláhúzza: szeretnének, ha külön szabályoznák a nemzetiségek jogait, s ezt a szabályozást Európa államai kollektíve alkalmaznák.

– Borulátóan nyilatkozott a közeli kambodzsai rendezés esélyeiről Norodom Szihanuk, s bejelentette, hogy Kína folytatja a három khmer mozgalom sokoldalú támogatását. A volt kambodzsai államfő hétfőn váratlanul, családi okokból tért vissza phenjani látogatása után Pekingbe, ahol kedden több mint két és fél óráig nemzetközi sajtóértekezletet tartott. A békétárgyalások előtt számos legyőzhetetlen akadály tornyosul. Kína egyértelműen az ellenállás oldalán áll, Vietnam pedig a Hun Sen-kormányzat oldalán. Amíg Kína és Vietnam nem jut megállapodásra vagy kompromisszumra, addig a kambodzsaiak nem hagyhatják abba a harcot – állapította meg Szihanuk.

**Ki kell vetni
önmagunkból
a félelmet**

Itt a helyem Erdélyben II.

Üzenet Marosvásárhelyről

A forradalom drámai eseményeinek fölvezetésére merítkeztem felesleges.

A dolog lényege az, hogy mit csinálunk mi, mint romániai magyar nemzetiség ezután. Biztató jel, hogy rögtön az elején Bukarestben megalakult a romániai Magyar Demokrata Szövetség, melyet e pillanatban Domokos Géza képvisel, az ideiglenes intézőbizottság elnökeként és amely kiáltvánnyal fordult a romániai magyarsághoz. Most minden megyeszékhelyen, ahol magyarság lakik, megalakulnak a helyi szervezetek, majd ezek után a kisvárosi, falusi szervezetek is ugyancsak. A cél az, hogy egy alkalmas időben ezek a szervezetek a küldötteik révén országos tanácskozást rendezzenek, ahol kidolgozzuk egy eljövendő nemzetiségi politika alapelveit.

Ez nagyon lelkesítő, de ugyanakkor roppant nehéz feladat. Egyrészt a múltnak a beidegzettségei élnek, hatnak, másrészt az a retentó úr, amelyben e pillanatban leledzünk. Itt léso-dort az idő egy régi nemzedéket. Huszonöt éves némaság, csend és elnyomatás után itt állunk egy megnyílt lehetőség kapujában, és majdnem azt kell mondanom, hogy alig-alig tucatnyi ember jön elő az árnyékból, akik elkezdenek beszélni.

Biztató például, hogy csak a mai napon is vidéki városokból jelentkeztek jónéhányan – Székelyudvarhely, Kézdivásárhely, Sepsiszentgyörgy... – és meggyőződhettem arról, hogy a mozgalom, tehát a Romániai Magyar Demokrata Szövetség megindításáért indított mozgalom, már kezd általános jelenség lenni és több helyen már ezrével iratkoztak be. Kevésbé biztató viszont az, és aggodalommal tölt el, hogy nagyon sok helyen a felelős embereink még a régi hangon beszélnek. Tehát azon kívül, hogy nem dicsérik a diktátort, azon kívül, hogy nem esküsznek hűséget a pártnak, azon kívül, hogy nem vállalják a régi diktátor kül-és belpolitikai eszméit, azon kívül olyan módon fogalmazznak, mintha ezelőtt hat hónappal lennének. Nem merik radikálisan megfogalmazni az új követelményeket. Szétesett a fogalmi rendszerünk, nincs elgondolásunk arról, hogy valójában meddig lehet elmenni az elgondolásokban. Nincs határozott fellépésük, nincs összegezett dokumentációs érvelésük a kisebbség helyzetéről, tehát minderről csak ké-sőbb tudunk komolyabban beszélni. Most én nem akarok egy új nemzetisé-

gi politikát deklarálni, csak a lényegét szeretném megfogalmazni. A lényeg pedig az, hogy mindenekelőtt ki kell vetnünk önmagunkból azt a félelmet, óvatosságot, komplikáltságot, zavart, tájékozatlanságot, ami még a legjobbjainkat is jellemzi. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan helyzetbe kerülünk, amikor nyíltan, határozottan, világosan igazodhatunk ahhoz a nemzetiségpolitikai megoldáshoz, amelyet a legjobb európai példák nyújtanak.

Akár Svájcra, akár Finnországra gondolok, hirtelenében komoly példa után nem is nagyon nyúlhatok, mert nincsen, de hozzátehetem azt, hogy ezek mellett ugye sajátos változata lehet a nemzetiségi állapotnak az, amit mi meg szeretnénk teremteni. Ebben pedig mindenekelőtt az önrendelkezésből adódó összes lehetőségeket ki kell hangsúlyozni. Az összes lehetőségek közül elsőként említem a teljes és valóságos kultúraautonómiát. Ezt a kultúraautonómiát már Lenin is elkomplicálta, elijesztette vele az utána következő kommunistákat, marxistákat, leninistákat, sztálinistákat, meg micsodákat, holott nagyon egyszerű és tiszta fogalom számunkra és a megol-

dás az egyik leglényegesebb követelmény. Kultúraautonómia nélkül nem tudjuk biztosítani azt, hogy nyelvében, nemzeti tudatában, nemzeti kultúrájában ez a nemzetiség felvirágozzék. Nincs kultúraautonómia, megbicsaklik minden törekvésünk. Az is csak nehézség, amit csupán a kultúrpolitikával teremtett egy vad, sovín, tanügyi politika. Egy sovín szellemiség általában történelemszemléletben, a művelődésben óriási károkat okozott elsősorban a románság tudatában, de fantasz-

tikus károkat okozott a kisebbség kultúrájában is azért, hogy ezt majdnem teljesen megsemmisítette. A mi jelenlegi nemzetiségtanügyi állapotunk sokkal rosszabb, mint ahogy azt elképzelhetné bárki. Általános művelődési lehetőségeink annyira leszűkültek, hogy már-már a teljes megsemmisülés határáig jutottunk. Mindezeket vissza kell fordítani azért, hogy egy világos, koncepciózus és az önrendelkezés követelményeire alapozott nemzetiségi politikát dolgozzunk ki.

Ez az én üzenetem.

Marosvásárhely, 1990. január 20.

Sütő András

Nyugatnémet vélemények

„Egy győzelem és sok gond”

A *Frankfurter Allgemeine Zeitung* keddi első oldalas kommentárja szerint az emberek Magyarországon többet nem akarnak maguk fölött fanatikusokat, még a hatalom fanatikusait sem. A régi kommunista párt ezért nem is várható egyebet a demokráciában, mint azt, hogy a társadalmi lét peremterületére szorul. Am a jobboldali szélsőséges csoportok sem reménykedhetnek, a magyar politikát belátható ideig a közép-pártok irányítják majd. Az újság megállapítja: a legtöbben nyilvánvalóan az MDF-ben bíznak. E párt alaphangulata konzervatív-liberális, és nagy becsben tartja a nemzeti értéket. A nemzeti a mai Magyarországon azoknak a jelszava, akik aggódnak a nemzet szellemi-erkölcsi állapota miatt és a szomszédos országokban élő magyar népcsoportokért. A magyarok erdélyi szorongatottsága bizonyítja, hogy az ilyen csekély gond nem valamiféle hangulati cselezély. A marosvásárhelyi magyarellenesség pogrom nyomán valószínűleg újabb szavazók tájékozódottak az MDF irányában. A lap szerint ez magyarázhatja, hogy a nagyvárosi gazdasági-liberális SZDSZ számára, amely némelykor idegenül érzi magát a nemzeti tényező kapcsán, a jelentős amerikai segítség ellenére elmaradt a diadal. A választási eredmények koalíció irányába mutatnak, ami azonban nem lesz könnyű. A pártok sehol sem kedvelik egymást, Magyarországon még kevésbé, és a kormányzás csak veszélyeséget ígér. Az országban a lakosság egyre szegényebb lesz, kint pedig a szél elsodorja a nyugati államférfiaknak a bátor magyar népet dicséző szövegeit.

A *Frankfurter Rundschau* vezércikkében feltételezi, hogy Magyarországon a kormányzás nemcsak a sok bonyolult szakprobléma, hanem a koalíciós gondok miatt is igen nehéz lesz. Az SPD-hez közel álló

lap szerint a magyarországi baloldal az elkövetkező időkre nézve a politikai viszonyokat társként meghatározó tényezőként elbúcsúztatott. Az a körülmény, hogy az újjászervezett reformkommunisták markáns vezéregyenységeikkel a lakosság körében 10 százaléknál kevesebbet kaptak, keserű tapasztalat mindazok számára, akik azt hitték: jobban fogják méltányolni a hatalom önkéntes feladását és a Nyugat irányába tett határozottabb fordulatot.

A *Die Welt* „Egy győzelem és sok gond” című cikkében megállapítja: az MDF, a nyugatnémet CDU/CSU testvérpártja, eredményével valószínűleg meghatározó tényezője lesz a kormányalakításnak. Az újság meglepőnek tartja a FIDESZ jó szereplését s rámutat: felemelkedése és a reformszocialisták hanyatlása az érem két oldala: FIDESZ-jelölteket fiataloknál fogva eleve nem terhelik korábbi tényezők, és nem is volt lehetőségük, hogy a kommunista rezsimben lejárassák magukat. A választási eredmény – írja a lap – tükrözi a magyarországi kommunizmus négy évtizedes pusztításait is. Most a gonosz időkért való felelősséget azokra a kommunistákra, vagy akár a volt kommunistákra hárítják, akik elsőként kísérelték meg, hogy lezárják a múltat és átvezessék az országot a demokráciába. Pozsgay, Szűcs és Horn példáján igazolódik be, hogy a választók nem régi érdemeket jutalmaznak. Az MDF és az SZDSZ közötti ellentétet megnehezíthetik a kormányalakítást és szilárd kabinet létrejöttét. A lap kéri, hogy Magyarországnak megfelelően egy kisebbségi kormány. A parlamenti demokrácia – állapítja meg – a magyarok és a többi közép- és kelet-európai nép számára rég óhajtott ajándék. Most minden azon múlik, hogy képesek-e vele jól sáfárkodni.

Jugoszláviai vélemények

A jugoszláviai újságok többsége első oldalon foglalkozott a magyar országgyűlési választásokkal. Budapesti külföldi újságírók egyöntetű értékelése: a választók a rendszerváltásra szavaztak. Aláhúzták, hogy a 43 év után megrendezett első szabad, demokratikus, többpárti választások rendben és nyugodt légkörben folytak le. A Politika helyszíni beszámolója szerint Magyarországon most egyértelműen a centumpártok kerülnek előtérbe, a nevüket tavaly szocialistára változtatott kommunisták pedig ellenzékbe kényszerülnek. A Magyar Szó úgy ítélte meg, hogy a szavazás az előzetes felméréseket igazolta, nem született váratlan eredmény, az MDF elsőnek ért a célba. A lap a legváratlanabbnak a Szociáldemokrata Párt gyenge szereplé-

sét, a legnagyobb meglepetésnek pedig az tartja, hogy Pozsgay Imre választókerületében csak a harmadik helyet szerezte meg.

A zágrábi Vjesnik kifejtette, hogy a reformereknek nem kell vereségükön keseregniük, hiszen ők maguk szorgalmazták a változásokat. Az már most egészen világos – véli a Borba –, hogy két uralkodó párt lesz, és pedig az MDF és az SZDSZ. Az MSZP – bár ellenzékbe szorul – a választók részéről a vártnál nagyobb bizalmat kapott. A magyarok szavazásukkal a piacgazdaság, a magántulajdon túlsúlya és a szabad világhoz való kapcsolódás mellett, másfelől pedig az agyonideologizálás és az erőszak ellen foglaltak állást.

Szemelvények a Nyugati Magyarság című lap 1990. március 13-i számából

„A felelőtlenség kora lejárt...”

...A magyar pártok egyik problémája az, hogy sokkal többen vannak, mint a reális alternatívák. Kicsit érthető tehát, ha nem is elfogadható, hogy alternatív programok ütköztetése helyett egymás piszkolásával vannak elfoglalva. Az országnak nincs más alternatívája, mint felkötni a nadrágját, vállalni a szükséges áldozatokat és elkezdni keményen dolgozni egy demokratikus, toleráns, pluralista demokrácia, egy virágzó piacgazdálkodás létrehozása érdekében. Mi amerikai tapasztalatainkból tudjuk, hogy a magyar roppant tehetséges nép, hogy sikere nem képességein, hanem kitartásán, türelmén, politikai érettségén fog múlni. Hogy e tulajdonságai kibontakozzanak és megerősödjenek, ahhoz elsőrangú politikai vezetőrétegre van szüksége mind a Demokrata Fórum, mind a Szabad Demokraták, mind a többi párt legkiválóbbjaira.

Kedves új politikus urak és hölgyek, a felelőtlenség kora lejárt. A magyar nemzet jövője nem játékszer...

Kinek volt még esélye?

...Íme, Vaclav Havel már beszélhetett az amerikai kongresszus együttes üléséhez és látogatása diadalút volt nem csak személyére nézve, hanem az új CSEHSZLOVÁK ÁLLAM számára. Nem is volt ez indokolatlan, de mi, amerikai magyarok, akik arra gondoltunk, hogy a radikális magyar fordulat másfél évvel megelőzte a prágait, számunkra ez keserű ízt hagyott hátra. Havel megválasztása egyébként új fényt vet az őszi demagógia tisztességtelenségére és cinizmusára. Ha jól emlékezünk, az egyik legfőbb érv az elnökválasztás elhalasztása mellett az volt, hogy nincs a jelölteknek egyenlő esélye, mintha a demokráciának ilyen szabálya vagy követelménye egyáltalán létezne. Tessék mondani, Vaclav Havelle szemben kinek volt egyenlő esélye? Kinek volt egyáltalán bármi esélye? És kinek lesz bármi esélye vele szemben, ha ez évben újráválasztáson fog indulni? Megkérdőjelezheti ez megválasztásának jogszerűségét, indokoltságát? Vagy talán az egyenlő esély követelése épp olyan humbug volt, mint az egész referendum?.....

Tárcaközi bizottság helyett egyesület

Konferencia a kirekesztett fiatalokért

A hátrányos helyzetű fiatalok, fiatal felnőttek szakmai képzéséről és foglalkoztatásáról kezdődött tegnap Veszprémben egy háromnapos konferencia. A magyarországi mostoha helyzet feltárásán, a szakmai teendőknél, szervezeti formák felvázolásán, a pénzügyi lehetőségek megvitatásán kívül tapasztalatcserére is alkalmat adott a program. A Jutasi Szállóban – egykori oktatási központban – összegyűlt közel kétszáz szociálpolitikai, gyermek és ifjúságvédelmi, foglalkoztatási, oktatási szakember, helyi és egyéni kezdeményezésekben kitűnő kolléga mellett az NSZK-ból is érkeztek meghívottak. Mégpedig azzal a szándékkal, hogy információcserével segítsék az általuk már bevált, Magyarországon viszont új problémaként felvetődő gyermek- és ifjúságvédelmet. A vita-indító előadást dr. Bernád István, a Szociális és Egészségügyi Minisztérium osztályvezetője tartotta meg. „Minden fiatal alapvető joga, hogy képessége, szándéka szerint válasszon szakmát, foglalkozást, természetesen egészséges kompetenciákkal és ne a település szabja meg a lehetőségeit.” – kezdte gondolatmenetét. Majd közös problémákról beszélt: a nagyszámú menekült beillesztését és a deviáns fiatalok társadalomba illesztését említette. A megoldáshoz nem egy újabb tárcaközi bizottság, hanem az egyesület, a társadalmi forma segíthet, hangsúlyozta. Az utána szóló Bánfalvi István államtitkár aggályát fejezte ki: a demokrácia nem biztos, hogy szolidáris lesz a társadalom veszélyeztetettjeivel szemben. Az biztos, az állam nem vonulhat ki az ifjúságvédelemből, aminek kérdőjele, módjára választ kell adni. Hogy konkrétan milyen úton képzeli ezt el a minisztérium, arról nem beszélt. Úgy tűnik, a tárcá továbbra is tanácstalan ez ügyben. Vagy a választásokat követő második napon legitimitásban kételkedik?

A megnyitón részt vett nyugatnémet nőügyi, ifjúsági és családjogi szenátusának államtitkára is. Rövidesen hasonló gondokkal kell szembenézni Magyarországnak, mint az NSZK-nak, mondta, tovább nehezedik a nők, a fiatalok, a kisebbségek, s ezen belül a cigányok, a menekültek helyzete. A fiatalok segítése nem munkaerőpiaci probléma, mindenkinek kötelessége ezt vállalni – vélekedett az államtitkár. Az NSZK-ban bevált öntevékeny csoportok szerepéről beszélt ezután, amelyek a helyszínen, a fiatalok közvetlen közelében szabadon és önkéntesen működnek. Ehhez persze megfelelő pénzügyi háttérrel kell teremteni és szakmailag megalapozni. Valóságghű környezetben és nem elszigetelten történhet a fiataloknak a társadalomba való visszasegítése – mondta az államtitkár. A szünetben egyperces interjúra kértük.

Nem hasonlíthatók össze a magyarországi és a németországi szociális problémák, hacsak annyiban nem, hogy az Önök országa is előbb-utóbb szembe találja magát ezekkel. – mondta dr. Gerd Harms. Vegyük például a munkához való jogot. Látható, hogy Magyarországon egyre inkább háttérbe szorul, kirekesztődik egy réteg. A munkanélküliség megjelenésével. S feltehetően ugyanígy jellemző lesz, hogy a munkaadók nem fogadnak szívesen hátrányos helyzetű, testileg, szellemileg sérült fiatalokat.

Magyarországon igazi szociális védőháló nem létezik, társadalmi szerveződéssel próbálják pótolni ezt a feladatot. Ez biztosan könnyebben menne egy szabad országban, míg nálunk az erre hivatott többségi társadalom is bizonytalan önmagában. Mit gondolt erről?

Valóban nehéz a helyzetük, mert a társadalom jó része nem látja ennek a segítségnek a fontosságát, csak akkor reagál általában, amikor már felhalmozódnak a problémák. Berlinben ugyanakkor sok projekt folyik és ezek az egyesületek erős lobbikat alkotnak, jó kézben van tehát a hátrányos helyzetű fiatalok sorsa. Eddig ugyanakkor Magyarországról azt gondoltuk, hogy sokkal több pénzt fordítanak szociálpolitikára, gyermek- és ifjúságvédelemre, de mint kiderült, tévedtünk...

A konferencia ma, szekció ülésekkel folytatódik.

Takács Zsuzsa

A független képviselőket nem lehet visszahívni

Csökkenteni kell a társadalmi feszültségeket

(folytatás az 1. oldalról)

– Független jelöltként indult a választáson. Miért?

– Mert hű maradtam önmagamhoz. Mindig pártot kívüli voltam, s most sem léptem be egyik pártba sem, sőt egy pártnak sem fogadtam el a támogatását.

– Az új Parlament alakulási ülése napjait Ön a megbízott elnök. Milyen esetekben joga, illetve kötelessége addig a lejárt mandátumú Országgyűlés összehívására?

– Ne adja isten, hogy sor kerüljön erre, hiszen rendkívüli, vagy szükségállapot bevezetése esetén kell élnem e jogommal. Egyébként most, ebben az időszakban a kormány az ügyvivő.

– A Parlament belső szabályait illetően megszűnt az úgynevezett visszahívás. Ah előfordulhatnak olyan esetek, amikor valakit vissza kellene hívni.

– A pártok által jelölt képviselők esetében ez a pártok dolga lesz.

– Amennyiben független képviselőről van szó?

– A független képviselőket nem lehet visszahívni. Viszont őket is meg lehet fosztani a mandátumuktól, ha erre okot adnak, például bűncselekmény követnek el...

– De, amennyiben nem úgy látják el képviselői feladatukat, ahogyan azt a választók elvárják?

– Ebben az esetben a visszahívásra nincs alkotmányos lehetőség.

– Ez jó, vagy nem jó?

– Szerintem ez jó. Illetve nem teljesen jó, de jobb, mintha vissza lehetne hívni a képviselőt. Mert a visszahívást kezdeményezni kell, ehhez mindig a választókerület lélekszámahoz képest alacsony létszámot kell megállapítani... Többpártrendszer esetében, nincs olyan képviselő – akár független, akár

valamelyik párt tagja – akivel kapcsolatban ne lehetne kezdeményezni akár minden hónapban a visszahívási akciót, amit egy-egy párt meg tud szervezni. Tehát állandó visszahívásból állna az életünk.

– Mint elnök és mint képviselője, hogyan élte meg a választást követő éjszakát?

– Azt már tudja, hogy nem aludtam. Sokan nem aludtak. Bent voltam a választókerület központjában, s bevallom elsősorban a saját dolgommal voltam elfoglalva. Éjjel kettes után kezdtek jönni az eredmények, amelyek négyre teljesen megváltoztak és így tovább. Eleinte hátrányban voltam, később nagy előnyre tettem szert, majd az utolsó településekről bejött adatok alapján fokozatosan jött föl az SZDSZ-es jelölt.

– Amennyiben bekerül a Parlamentbe, hajlandó lesz-e hivatásos képviselőként működni?

– Igen. Természetesen.

– Számít arra, hogy ismét a Parlament elnöke lesz?

– Nem számítok, mert a tisztségeket a pártok maguk között fogják elosztani, független képviselőt nem engednek labdába rúgni.

– Akkor ismét létre kell hozni a független képviselők csoportját, mely valamelyest egy párthoz hasonlóan működne.

– Lehetséges, de csak akkor, ha az új Parlamentben a függetlenek aránya 20–25 százalék lenne. Ebben az esetben az egyik alelnök lehetne független képviselő. De ahogy elnéztem az eredményeket, nem tűnik úgy, hogy a függetlenek nagy számban kerüljenek be a Tisztelt Házba, noha érdekes módon az egyéni választókerületekben a legtöbb jelölt független volt.

– A második fordulóban még rosszabb helyzetben kerülnek a függetlenek.

Akik elégedettek

A 6,5 százalék a Kereszténydemokrata Néppárt számára a reális helyzetet tükrözi. Hozzávetőlegesen az az eredmény született, amellyel eredetileg is számoltak, vagyis bekerültek a legfontosabb magyar pártok közé. Ez alapot teremt arra, hogy Magyarországon tovább fejlődhesen a kereszténydemokrácia eszméje, s maga a párt is – mondta a KDNP elnökét értékelve Keresztes Sándor pártelnök a keddi sajtótájékoztatóján. Kiemelte, hogy a kereszténydemokrata politikai nézetek elfogadása a közép-európai országokban egyre inkább terjed. S ez mindenképpen hozzájárul a térség stabilizálásához, a nemzetiségi ellentéték elsimításához. Hasonló folyamat már lejátszódott a második világháború után Európa nyugati részében is, s példaként a franciánémet megbékélést is említette. A párt koalíciós esélyeit latolgatva Füzessy Tibor alelnök szerint olyan koalíciós kormányt látna legjobbnak, amely elvezi a parlamenti képviselők legalább 80 százalékának támogatását. Ez a kormány képes lenne olyan intézkedések megtételére, amelyek az ország jelenlegi helyzetében nélkülözhetetlenül szükségesek; ilyenek a válságkezelés módszereinek kidolgozása, továbbá a tulajdonreform végrehajtása.

Ha ez nem hozható létre, akkor az MDF-nek és az SZDSZ-nek kellene a jövőbeni kormány gerincét alkotnia. Az, hogy ilyen együttműködéshez csatlakozna-e a KDNP, még nem eldöntött kérdés. Legszívesebben az MDF-hez és az FKGP-hez kötődne.

Pedig egészségtelen visszatartani...

Az Országos Választási Bizottság elnöke szerint kedden délelőtt már a szavazás végleges eredményének megállapítását kívánták megkezdeni. Ehhez azonban szükségesek lettek volna az egyéni választókerületekben és a területi választási bizottságoknál készített jegyzőkönyvek. Am kiderült, hogy a BM Választási Irodája nem kérte be a teljes jegyzőkönyveket, hanem azoknak csupán azon oldalát, amelyen mindössze a leadott érvényes szavazatok száma szerepel.

Semmiféle más adatot – így az egyes pártokra leadott szavazatok számát és arányát – nem tartalmaznak az OVB-hez eljuttatott frásos anyagok. Ezért nyomtatékosan

kérték a BM Választási Irodájának vezetőjét, hogy a hiányzó jegyzőkönyvi adatokat ma, kedden 16 óráig szerezze be. Kérték, hiszen a törvény értelmében az OVB-nek utasítási joga nincs, még akkor sem, ha akadályozzák munkáját. Az OVB egyik tagja, Salamon Ferenc – akit az SZDSZ delegált – hozzátette: amennyiben az OVB, van annak bármely tagja meggyőződik arról, hogy valaki szándékosan megszegte a választójogi törvényt, kezdeményezni fogják büntetőjogi felelősségre vonását. Nem engedhető meg, hogy az adatok visszatartásával hátráltassák az eredmény megállapítását és a választópolgárok tájékoztatását.

Halált ígérenk Chrudináknak

Életveszélyesen megfenyegették Chrudinák Alajost, a televízió külpolitikai főszerkesztőjét. A magyar nyelvű fenyegető levelet a Vatra Romaneasca nevű nacionalista román szervezetre hivatkozva írták. Az üzenet hangsúlyozza, hogy a Vatra Romaneasca vezetői meghozták ítéletüket: Chrudinák Alajost halálra ítélték, és az ítéletet 72 órán belül végrehajthatják budapesti megbízottaikkal. „A legszörnyűbb halál is kicsi büntetés magának azok miatt, amit Románia ellen elkövetett. Ezért kell meghalnia” – olvasható a levélben. Az aláírás: a Vatra Romaneasca ítéltőszéke. A szerzők kiléte ismeretlen, egyelőre nem állapítható meg, hogy valóban állnak-e valamilyen kapcsolatban a román szervezettel, vagy egyéni akcióról, provokációról, esetleg durva tréfáról van szó. A Magyar Televízió vezetése azzal a kéréssel fordult a hatóságokhoz, hogy nyújtsanak védelmet a Panoráma munkatársainak és a főszerkesztőnek.

Fidesz-sajtótájékoztató

A Fidesz arra számít, hogy 9,5 százalék körüli választási eredményt fog elérni. Bozók András választmányi tag szerint ezzel az eredménnyel ugyan nem sikerül eredetileg kitűzött céljukat – az MSZP megelőzését – elérni, ennek ellenére jelentős szavazótábor tudhatnak maguk mögött. A Fidesz vezetői úgy vélték: a megyei listákról 13–14, míg az országos listáról 7–10 képviselőjük kerülhet be a Parlamentbe. Mint mondták: a második fordulóban egyéni választókerületében nagy eséllyel indulhat Kovér László és Szajer József. Az utóbbi Sopronban végzett az első helyen, megelőzte az MSZP jelöltjét, Pozsgay Imrét, s a sajtótájékoztatón kifejtette: választási sikerében az intenzív kampány és soproni származása is melléte szolgált, hiszen Pozsgaynak semmiféle kötődése nem volt a közismerten lokálpatrióta Sopronhoz.

A Fidesz tagjai a vasárnapi választás előtt csak kisebb helyi rendezéseket tapasztaltak. Például az etikai kódex súlyos

megsértésének tartják, hogy a kampány utolsó napján Orbán Viktor választókerületében helikopterrel Fidesz-ellenes, a Fidesz listavezetőjét rágalmozó röpiratokat terjesztettek.

OVB-közlemény

Az OVB az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény szerint közzéteszi azoknak a jelölteknek a nevét, akik az egyéni választókerületekben a jogszabályi előfeltételeknek megfelelően indulhatnak az országgyűlési választások második fordulóján. Ezt követően, az egyéni választókerületi szavazólapok elkészítése előtt, 1990. március 31-én 12.00 óráig a BM Választási Irodánál lehet bejelenteni azt, ha a jelölt valamely oknál fogva kiesik az indulásra jogosultak közül. A jelöltek köre nem bővíthet és személyük nem változhat.

Választási göcsörtök

Hála a jó ateistennek, túl vagyunk a nehezen! Bizonyára így sóhajtott föl a választások végeztével sok-sok szavazatszedő bizottsági tag. A legsűrűbben lakott, kétszázévezres budapesti XI. kerület 15-ös választási kerületében simán ment le az a bizonyos március 25-e. A kerület 22-es szavazóköré előtt afféle zászlókkal integető hajón, révkalauz módjára állta végig a napot az egyik bizottsági tag, és minden érkezőt útbaigazított. Még a bajsa helye is izdadt a könnyednek szánt erőfeszítéstől, hogy az érkező választókat térképpel a kezében a megfelelő helyre irányítsa.

– Minek ide térkép és navigátor, hiszen a szavazólapon rajta van, hogy hova kell menni?

– Sajnos minden gondos szervezés ellenére zavart okozott, hogy sokan összekeverték a választókerületük számát a választókörök számával. Ezért sokukat kézi vezérléssel nekem kell átirányítani esetleg a XI. kerület másik végébe szavazni. Külön gond volt azokkal, akik nem kapták meg a szavazócédulájukat, ezért találmomra hozzánk jöttek. Bizony, sokszor feleslegesen, mert a XI. kerület másik pontjára szolt a meghívójuk. A következő választásnál ezekből okulva célszerű lenne valami módon megkülönböztetni a választási kerületek és a választói körök számjelzését. Akár úgy, hogy a személyi számhoz hasonlóan egyetlen négyjegyű számba foglalnánk a választási kerület és a választói kör számát. Így első pillantásra leolvasható a szavazás pontos helye. Akár úgy, hogy római és arab számmal különböztetjük meg a választási köröket és a kört.

A kézi szavazatszámlálásról kellő technikai felszereltség hiányában nem mondhatunk le. Így túl lassan, csak éjjel felé született meg a XI. kerületi tanácsban a lakókerület összesített, számszerű eredménye.

– Volt-e egyéb zavarforrás a 22-es szavazókörben? – kérdezem a titkárukat, dr. Mucsányi István nyugdíjast, aki mint egykori kisgazdapárti szavazatszedő és kortes, most ismét elemében van, bár most – mint minden szavazatszedő bizottsági titkár és elnök – kötelezően pártot kívüli.

– Egyáltalán nem volt zűrzavar. Elképesztően sokan jöttek el ide szavazni, a mi körünkbe tartozóknak csaknem a kilencven százaléka! Úgy látom, az emberek megértették, most szavazniuk óriási felelősség, elvégre később mindenki olyan virágot szagol, amilyet szakít. Volt persze, aki mindenképpen hazavitte a szavazócéduláját, de ezt agkori állapotának tudtuk be. Sehogyan se értette meg, hogy darabra el kell számolnunk a cédulákkal. Őt fekvőbetegünkhöz kimentünk szavaztatni, még a Tétényi úti kórházban is jártunk. A családtagok jöttek be hozzánk szólni, hogy menjünk ki a házhoz. Természetesen megtettük.

A megkérdezettek közül akadtak, akik „erkölcsi kötelességből” jöttek szavazni, mint például egy negyvenes vegyész-mérnök-közgazdász házaspár. Volt, aki azért arándokolt az urnákhoz, mert más rendet akarunk, mint ami volt. Ezt egy huszonhét éves immunológus és tizenkilenc éves bölcsészhallgató kedvese válaszolta. Aztán akadt – egy fiatalka asszisztensnő –, aki mindenképpen szavazni akart mondván, „nehogy a kommunisták győzzenek megint.” Ki így, 'i úgy.

Azon a napon gy francia, egy német újságíró és a Magyar Televízió is járt a 22-es választói körnél. Elégedetten távoztak. Úgy látszik, Keleten a helyzet mégse változatlan.

KK.

V. Horváth Mária

A birodalom visszavág?

Olvasom, mégis van magyar-szovjet kereskedelmi megállapodás, csak hogy nyugalmunk éppen még nincs. Azt ugyan nem tudom, hogy az indulatoktól sem mentes tárgyalásokon mivére lett a magyar fél hitzegéssel, szerződések megszegésével vádolva, merthogy indoka, idézem: „A többé-kevésbé pontosan küldött gáz és olaj szállítása ellenére mi, magyarok – a világgpiaci árnál drágábban – vásárolunk máshonnan olajat”. Bizony, bizony csúnya dolog ilyen hangnem alkalmazása (a reptéri cirkuszt már nem is említtem!), persze ma már minden megeshet, „testvérek” között is. Nesze neked „örök” barátság! – ahogy szokták volt mondani. Mit is ígértek a több tízmilliárd forintot és több száz millió dollárt felemészto tengizi, jamburgi beruházás beindításánál? „25 évre megoldódik energiaellátásunk gondja!” Még el sem készült a beruházás, miről kell értesülnünk? Már hozzák is Kanadából a gázt, valamint Irakból az olajat!

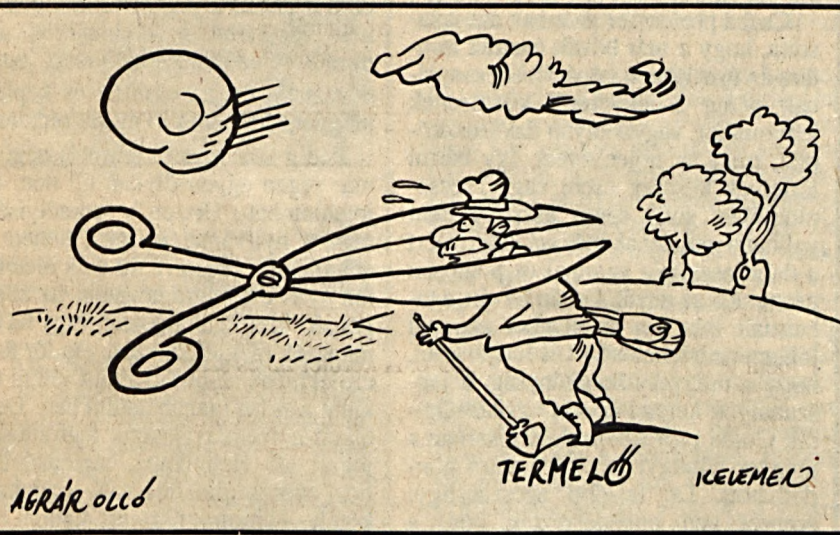
No, de a szerződés megkötött. Lett piac itt, ott is. Aligha vitatható a tény fontossága, csak gondoljunk az egyre látványosabban bomló KGST fellegvárára, betörték az üvegpalota ablakai, vége a jólérről álmodozásnak... Nincs terv, az egykori barátok fogcsikorgatva mérik egymást, egymásnak kényszerűen az árut, és hát joggal lehetett attól tartani, hogy aláírás nélkül zárul a tárgyalássorozat, ami súlyosbította volna közös bajaink megoldását, kizártuk volna magunkat a világ – ismerjük el – egyik legperspektívikusabb piacáról, okozva azzal több száz ezer embernek munkanélküliséget. Ámde a szilárd tények mögött nem moshatók össze a még létező függőségi viszonyok, az erédői. Ami sokkal nagyobb baj, mint azt egy kívülálló gondolhatja. A Szovjetunióban még messze annyira változás nem ment végbe a gazdasági szférában – pláne a politikaiiban – az elmúlt évek alatt, amint azt óhajtották. Irritálóak – ott – a magyar politikai fejlemények, a visszamaszra kényszerített katonasággal szembeni erkölcsi, gazdasági tehetetlenség. És nem feledhetjük, az olajcsapon nyugvó kéz hamar eldöntheti, ha netán feltenné a kérdést: ki az úr a házban? Szorosak a gazdasági szálak, s nem is lehet már kibogozni milyen alapokon jött létre a magyar ipar túlnyomó részében. Talán a „magas” szovjet igények alapján szerveztek, szövöttek, kötöttek. Kapcsolataink egyikéremásikára az is elmondható, olyan, mintha belépve egy hentesboltba, nekünk kellene előbb levágni a disznót, hogy egy darab karajt vegyünk.

Szófia, az utóbbi KGST-csúcs sem maradt adós egy meglepetéssel: a szovjet lapok ez időben arról cikkeztek, hogyha netán túl gyors lenne a változás egyes szocialista országokban, akkor idén súlyos energiagondokkal kellene szembenéznünk. Nyílt és egyenes beszéd, legalább nem lehet félreérteni. És kinek-kinek szíve joga eldönteni, mi jobb: orosz laktanyákat vagy alig csordogáló olajcsapokat és leálló üzemetek bámolni...

Lesz hát dolga az új kormány(ok)nak, szabadság(uk) attól is függ majd, mennyi energiát képes és persze milyen áron szerezni az ország. Az a kabinet lesz majd független, amelyiket nem lehet egyetlen húzással az olajcsapon a hivatalától megfosztani. Ehhez több évre és olyan gazdasági programra lesz szükség, ahol a növekvő exportbevételekből futja az olaj és általában az energia impotjára is dollárért. Addig is pedig örüljünk, a sok száz millió rubel magyar kereskedelmi aktívum sorsa dollárra lett átváltva.

És dollárral a ríposzt azért mégis más, még egy birodalomnak is...

(petőfi)

Haragos prófécia

Korunk sztárjai az ún. jóléti, fogyasztói társadalmak. Az anyagi fogyasztás eme fellegváraiban pedig egy érdekes jelenség tanúi lehetünk: az anyagi, megélhetési gondoktól mentes és a politikai liberalizmustól áthatott, felemelkedett, felszabadult légkörben az ember azt várja, hogy az egyéni humanitás is kiteljesül, ehelyett azonban inkább visszafordul, lanyhul, sekélyes, sivárabb lesz. Az emberek kevésbé figyelnek egymásra, az anyagi javak gyűjtése önmagáért való céllá válik. A cél a birtoklás, fogyasztás, gyűjtés, amihez pénz kell, a pénzhez pedig a munka vezet. Így itt is, bármilyen furcsa, a munka lesz a tabu, hasonlóképp az ötvenes évekből szocialista eszménykép. Azzal a különbséggel, hogy nem a heroikus erőfeszítés, az izzadságcseppek számítanak, hanem az eredmény, a teljesítmény lesz a bűvös szó (Leistung). Ami fémhideg, kegyetlen kifejezés. Egy hidegvérű bérgyilkos érzélgős, aggodalmaskodó, csupa szív-lélek hozzá képest. A teljesítmény (Leistung) nem ismert senkit önmagán kívül, nem számít be semmiféle kifogást, mentő körülményt. Mutasd meg mid van, megmondom ki vagy.

A Leistung lesz az egyedüli kapocs és értékmérő az emberek között.

Ez az életmód persze kihát, megjelöli a szabadság kereteit is. A szabadidő is a teljesítmény szolgálatában áll. A regenerálódást szolgálja. Legyen erőnk a másnapi Leistunghoz. Kinek marad itt energiája, hogy Böllt vagy Balzacot olvasson? A művészetek iránti igény, érdeklődés és így maga a művészet is hátterbe szorul, elsorvad, helyette virágzik az „eladható”, a „szórazottató ipar”. Például a filmekben, a moziban az érzelmekből érzélgőség lesz, a nézőre való hatás kiváltásában elsődleges a legegyszerűbb módszer: a rémítgetés (horror) avagy feszültség, izgalom kiprovokálása (akciófilm), egyszerűen virágzik, burjánzik a közép-szerű, a kommersz.

A nagyobb termelékenység és a bővebb fogyasztás kedvéért minden felhígul. Vízízűvé válik a hús, aromaízűvé a gyümölcs. Ami az emberi kapcsolatokat illeti (kinek van erre energiája) mindenki teljesítménye szerint veendő emberszámba.

Persze az is az igazsághoz tartozik, hogy ezeknek a csúcstechnológiákat és csúcstechnológiákat felépítő társadal-

Léteznek-e „titkos” bankszámlák?

Bomba robbant a csütörtöki Dunántúli Naplóban. Soó László, a Baranya Megyei Cipőipari Szövetkezet elnöke nyílt levelet intézett a lap hasábjain keresztül a társadalombiztosítási igazgatóság megyei vezetőjéhez. „Nem ismerem Önt személyesen, de helyetteseit, dr. Temesvári Tibort és Hrudinszky Józsefnét annál inkább. Az ön cége nagyhatalom, az enyém kicsi. Önök élhetnek a jogaikkal, én csak a maradék lehetőséggel.”

A továbbiakban Soó László sérelmezi, hogy a társadalombiztosítási igazgatóság említett két embere rajtaütésszerű ellenőrzést tartott a szövetkezetnél. S ezt követően – annak ellenére, hogy 500 ezer forintot átutaltattott még az ellenőrzés napján a tb. számlájára, s ígéretet tett a hiányzó másfél millió hátralék rendezésére – egy banki értesítést kapott, melyből megtudta, hogy vele szemben a társadalombiztosítási igazgatóság promptinkasszót (azaz azonnali beszedési megbízást) érvényesített 3,2 millió forintra. Egy hónap elteltével ugyanilyen összegre szóló beszedési megbízás érkezett a bankszámlájukhoz, mintha tudomást sem vett volna a tb. a már befizetett 500 ezer forintról. A játszma egyértelmű. Bebizonyítani, ki az erősebb. A kimenetele sem kétséges. Mi nem vagyunk Ikarus, Csepel vagy Ércbánya méretűek. S tekintve, hogy a társadalombiztosítás ma a legnyereségesebb vállalkozások egyike, nyilván nem okoz gondot kétszáz ember tb. költségeinek az átvállalása, az esetleges munkanélküli segélyek kifizetése. Az pedig egyenesen sikerélmény lehet, ha egy nagyokkal azonos elbírálást igénylő tökmag szervezetet a hidegre lehet tenni, még mielőtt – egy fillér támogatás nélkül – önmaga megoldaná helyzetét. Megoldható. Nem kell hozzá más, mint néhány sértődött vezető cezaromániája...

Telefonon érdeklődtem a szövetkezet elnökénél, mi is áll indulatos levele hátterében?

– A tavalyi évben, el kell ismernem, több ízben felszólított a társadalombiztosítási igazgatóság, hogy fizessük meg a mintegy 3 millió Ft-os hátralékunkat. Ebből kétszer 500-500 ezer Ft-ot törlesztettünk is. Ám ez a hátralék nem tartalmazta a '89-es esztendő utolsó negyedévének tartozását, amely újabb egymillióra rúg. Ezzel az összeggel ismét 3 millió Ft-ra emelkedett a tartozásunk. Kértem az igazgatóságot, hogy adjon haladékot, mert rajtunk kívül álló okokból nem tudunk teljesíteni. Ami pénzünk van, az kell a termelés folyamatos biztosítására és a munkabér-kifizetésekre. Sajnos a tavalyi év végi olasz vámsztrájkok miatt a rendelések meghíúsultak, s az az összeg, amire számítottunk, nem futott be.

Soó László elismeri a követelés jogosságát, csak a behajtási módszert vitatja. Mint mondta, az azonnali beszedési megbízás a szövetkezet számára egyet jelent a csőddel. Ugyanis valamennyi bevételt – amely a bankszámlájukra befolyik – azonnal utalják át a tb-nek mindaddig, amíg a tartozásukat ki nem egyenlítik az utolsó fillérig. Akkor pedig levegőhöz sem tudnak jutni. Nincs pénz nyersanyagvásárlásra, feldolgozásra, munkabér-kifizetésre. A szövetkezet csődbe megy. Újabb kétszáz munkanélküli.

– Egyáltalán dolgoznak még?

– Nem akarok szerénytelen lenni, de kizárólag az én leleményességemnek köszönhetően igen. Ugyanis „örököl-tünk” egy tekintélyes mennyiségű elfekvő készterméket in-

Gazdaságpolitikai rovatunkat az
M&M Szoftverház Kft.
szponzorálja.

Fellázadt egy szövetkezet

gatallan együtt. Az ezek értékesítéséből származó bevétel remélhetőleg elegendő lesz tartozásaink kiegyenlítésére. S persze emellett hál' Istennek újabb olasz megrendelések érkeztek. Elég szorongatott helyzetben élünk, egyik napról a másikra.

– Maga szerint mikor járt volna el méltányosan a tb.?

– Ha vár, amíg egy kicsit fellélegzünk.

– Várni? – kérdi megütözve irodájában Radnai László a társadalombiztosítási igazgatóság Baranya megyei igazgatója. Egyszerűen nem tudunk tovább várni, hisz eddig is ezt tettük. Türelmesek voltunk egy évig. Bennünket jogszámbély kötelez arra, ha valamelyik cég jogerős határozatban megállapított tb-járulékát 15 napon belül nem egyenlíti ki, akkor vele szemben promptinkasszót érvényesítsünk. Hangsúlyozom, jogszámbély kötelez erre bennünket, s nem hatalmaskodási szándék vezérel. S ami talán a leglényegesebb, nem a magunk hasznára szedjük be ezt a pénzt. A szigorú jogszámbélynak társadalmi okai vannak. Hisz befolyik a költségvetésbe, s ebből fedezik – hogy csak egy-két példát említek – a táppénzkifizetéseket és a nyugdíjakat. Ha minden vállalat így járna el, ahogy a cipőipari szövetkezet, bizony megnézhetné magát az ország. „Te nem fizetsz nekem, én nem fizetek Neked” című csöppet sem mulatságos ösznépi játék venné kezdetét. Ha maga beteg, s olyan levelet küldünk Önnek, hogy őszintén sajnáljuk, de a kincstárunk üres, majd ha lesz pénzünk, utólag kifizetjük a táppénzt, hogy fogadná az érvelésünk? Azt hiszem, joggal felháborodna.

S van itt még egy fontos kérdés, ami „rajtaütésszerű” ellenőrzésünket indokolta. Feltűnt nekünk, hogy a szövetkezetnek a Magyar Nemzeti Banknál nyilvántartott számláján hónapok óta 10 000 Ft van. Se több, se kevesebb. Ebből hogyan lehet gazdálkodni? Ezért mentünk ki ellenőrizni, s nem is eredménytelenül. Valóban nyilvántartanak egy másik számlát is, amelyen másfél millió forint volt. Ehhez még annyit fűzők hozzá, hogy minden gazdálkodó szervezet a működése beindulásakor köteles nálunk bejelenteni, hol nyitott számlát. Időközben azonban a Nemzeti Bank monopolhelyezete megszűnt, s a vállalatok egyszerre akár több banknál is vezethetnek számlát. Az Állami Számvevőszék épp most vizsgálja ezt a kérdést. Valószínű, joghézag miatt van erre mód. Am már több cégnél tapasztaltuk, hogy a 2. esetleg 3. számlájukat „elfelejtjük” nálunk bejelenteni, s mi csak a „hivatalosat” tudjuk figyelemmel kísérni.

– Azért ezzel a lépésükkel a szövetkezetet tönkre teheték volna, még ha jogszámbély is kötelezte Önöket erre. Nem gondolja, hogy a manőverekhez létredekből fordulnak a vállalatok, mert oly magas összegben lett megállapítva a tb-járulék, hogy az szinte már megfojtja őket?

– Nézzel! A járulék mértékét jogszámbély írja elő, bennünket pedig kötelez a behajtására. Nekünk ebbe semmi beleszólásunk nincs.

Az igazgató véleményének ismeretében az a kép bontakozik ki az emberben, hogy rossz jogszámbélyok marionett-bábuként mozgatnak embereket és hivatalokat. Azok pedig borotvaélen táncoltatják a gazdálkodó szervezeteket. De meddig még?

TÖMEGES FIZETÉSKÉPTELENSÉGRE KELL SZÁMÍTANI

A Magyar Gazdasági Kamara a tőle megszokottnál élesebben foglalt állást a magyar vállalatokat súlyosan érintő rubelexport-korlátozás kérdésében. A kamara ügyvezetősége szerint a kormány nem mérte fel kellően, hogy a szocialista export drasztikus visszafogása milyen hatással lesz a vállalatokra és az egész ország gazdasági, társadalmi, politikai helyzetére. A kamarai prognózis szerint, ha a jelenlegi kiviteli szigor nem enyhül, a már most is tömeges vállalati sorbanállás általánossá válik, a második negyedévre pedig bekövetkezik az érintett vállalatok fizetéseképtelensége.

A kamara azon az állásponton van, hogy a központi irányítás nem hagyhatja magukra a bajba jutott vállalatokat. Gyors és radikális intézkedéseket sürgettek, mivel a gondok szemmel láthatóan sokkal súlyosabbak, semmint kénszerszabadságok elrendelésével megoldhatók lennének. A kamara szerint elkerülhetetlen a feleslegessé vált munkaerő elbocsátása, a KGST-országokban dolgozó szakemberek, kiküldöttek visszahívása és a várható nagyszámú munkanélküli számára közmunkák szervezése.

A kamara máris megkezdte a rubelexport-korlátozás vállalati következményeinek felmérését, a helyzet tisztázása, a további károk megelőzése és a veszteségek mérséklése érdekében. A vállalatoktól így nyert információk alapján nemzetközi kapcsolatait is fel akarja használni a szocialista piacról kiszoruló és minőségi paraméterei alapján tőkés értékesítésre felajánlható termékek értékesítésére.

Összeomlott az NDK munkaerőpiaca

Példátlan munkaerőhelyzet állt elő az NDK-ban: egyidejűleg katasztrofális a munkaerőhiány, ugyanakkor százezrek állástalanra válására kell felkészülni. Az NDK állásközvetítő központja most Nyugat-Berlintől kap tanácsot ahhoz, miként szervezze meg átképzési programjait. Abban az NDK-ban, ahol soha sem ismerték a munkanélküliséget, máris 85 ezren vannak állás nélkül és a helyzet tovább, drasztikus romlásra lehet számítani. Egyes vélemények szerint a keletnémet gazdaság a határ megszüntetése után egyszerűen összeomlik és akár a nyolcszázévezret is elérheti a munkanélküliek száma. Ezzel egyidőben legalább 250 ezer szakképzett dolgozóra lenne szükség azonnal, hogy működtetni tudják legalább részben az ország gazdaságát, infrastruktúráját. Égető szükség lenne nyugati felfogású menedzserekre, jogászokra, számítógépes szakemberekre. Berlinben olyan ritka a szakács és a pincér, mint a fehér holló, márpedig sosem volt ennyi igényes nyugati vendége az NDK fővárosának.

Nógat az idő

Animátoroképzés
az esztergomi
tanítóképzőben

Társadalmunk úgymond szocialista, kijártuk iskoláit homályos védettségekben. Megszoktuk: cipőt a cipőboltból, kultúrát a kultúra házából. Tárlatok, vetítések, klubok, szakkörök, színház, közösségek, koncertek sűrűje. Fogyasztó mindenre volt, de csak nem állt össze a kultúra. Már évekkkel ezelőtt a szakma, a közművelődés munkásai sem igen tudhatták, mi is hibádzik. Mocorgott valami irány: a kisközösségek vissza akarják venni sorsuk, életük irányítását. A helyi társadalmak arculatának változása önvizsgálatra készíthette volna a vezetőket.

Lehet-e kívülről, felülről, távolról terelni, tanítani egy demokratizálást kívánó csoportot? Miképpen?

Az esztergomi tanítóképző főiskola magán-meggyőződésből, hagyományt, hivatalok idegenkedését megtörve, válaszul képzésfejlesztési kísérletbe fogott. A leendő tanítók és népművelők animátor- és menedzserszakra is főkészülhetnek.

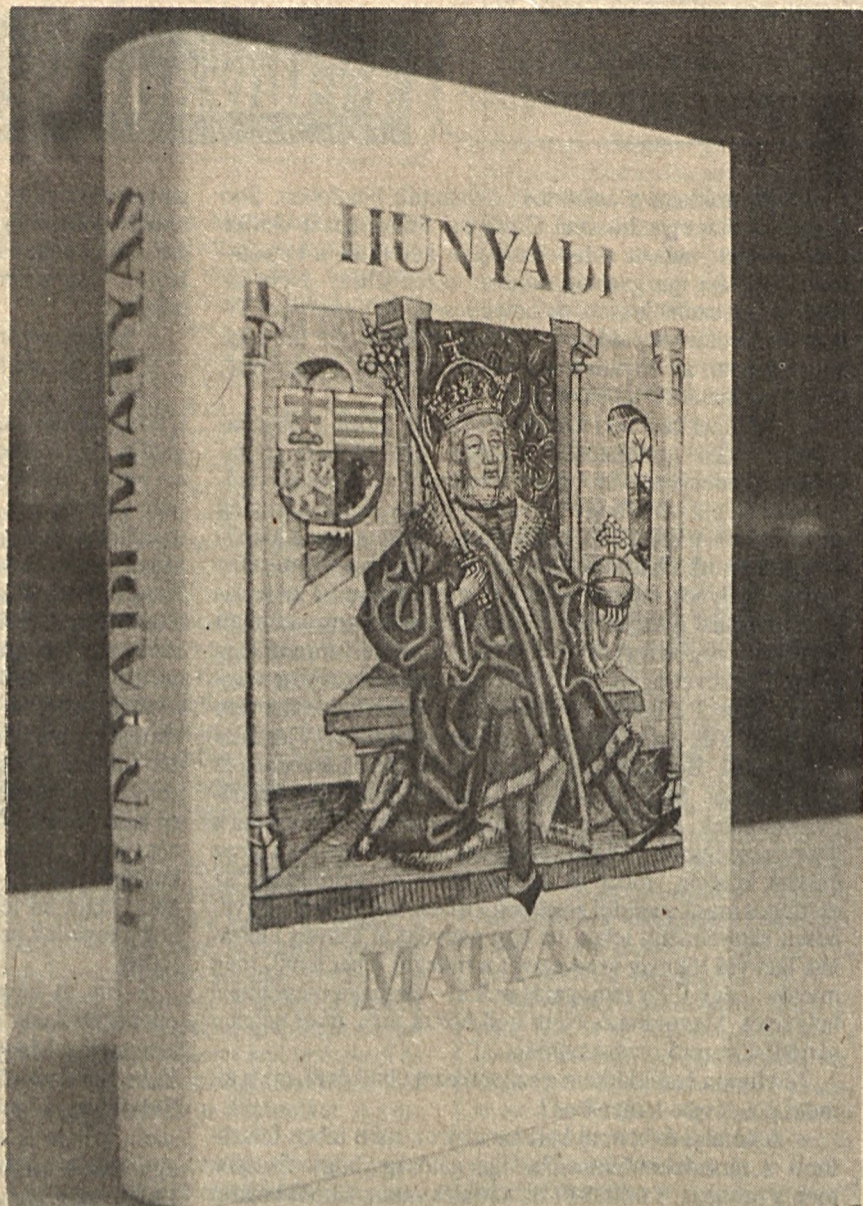
Az animátorok a helyi társadalmak arculatának szelíd, észrevétlen terelgetői, élesztői. A menedzserek pedig a film- vagy könyvszakmáról kapnak átfogó képet, a kapcsolatos médiáknak jó értői lesznek. Az első erre szakosított évfolyam egy év múlva végez.

A szándéktól a megvalósulásig a történelmi események vágatva mentek el mindenki mellett. Viszlát igyekezet és küszködve testet öltött szándék?...

De ami igaz és érvényes, az most már nem üres rendszer, nem üres jelszó! A történéseknek, a dolgoknak csöndes, konok, önálló életük is van. Azzá tisztulnak, amik természetük szerint. Ha az emberek végül újra közösségbe kíváncsiak – meglesz. Megköszönik majd, ha ebben nem maradnak magukra, hanem értő emberek segítik őket. Ha lesz újra olyan film, irodalom, művészet, ami vonz, izgat, a szívek legközepeben nyargalás, akkor azt lesz majd kivel odatalálni. A képzésfejlesztési kísérlet mögött persze temérdek szembeszegülés, előrelátás, makacs munka van. Ki tudja, hányszor kell még új fogódzó után kapni, mire végez az emberhez másképp forduló csapat. Ha nem egyhamar, megint csak átmenetileg is, de kell jönnie a megnyugtató, tiszta irány. Az emberség, a haladás létfeltétele ez.

„Tartozni valahová, vállalni, megfélelni, eleget tudni...”

(révi)

Ötszáz éve halt meg
Mátyás király

Cseh kutató az emlékkönyv szerzői között

Hunyadi Mátyás halálának ötszázadik évfordulójára a Zrínyi Kiadó gondozásában Rázsó Gyula és V. Molnár László szerkesztésében értékes, szép emlékkönyv jelent meg. A benne szereplő tanulmányokat Pach Zsigmond Pál, E. Kovács Péter, Kriza Ildikó, Kubinyi András, Josef Macek, Pajorin Klára, Rázsó Gyula, Szakály Ferenc és Teke Zsuzsa írta. Lektorálta: Kosáry Domokos. Idézet a kötet zárszavából: „Nem érezzük feladatunknak, s nem is lenne ildomos, hogy értékeljük az egyes tanulmányokat – ez a kritika feladata –, azt azonban nem mulaszthat-

juk el, hogy egyikről meg ne emlékezzünk. A neves csehszlovák középkorkutató Josef Maceknek mondunk ezúttal is köszönetet, nemcsak azért, mivel színvonalas írásával nemzetközi jellegű kölcsönzött kötetünknek, hanem azért is, mivel példát mutatott arra, hogyan lehet tárgyilagosan, sine ira et studio, ábrázolni két ellentmondásos, nagyformátumú egyéniséget: Podebrad György és Mátyás viszonyát, tudatosan megfelelve annak, hogy a nagy magyar uralkodó személye sohasem lehetett túlzottan népszerű a cseh történetírásban és köztudatban.”

Kárpátalján, Erdélyben
Magyar könyvesboltok nyílnak

Magyar nyelvű könyveket, magnó- és videokazettákat, hanglemezeket, diákat árusító könyvesbolt nyílik idén Ungváron. Az üzlet a város központjában, csaknem száz négyzetméteren kapott helyet. A vegyes lakosságú Ungvár után – itt húsz ezer magyar él – jövőre Munkácsra és Beregszászra adnak át hasonló könyvesboltot. Erről határozott a most alapított KÁRPÁTEKA vegyes vállalat, amelyben a Móra Könyvkiadó, a magyar és ukrán nyelvű nemzetiségi Kárpáti Könyvkiadó, az értékesítéssel foglalkozó TEKA Könyvértékesítő, Könyvellátó Vállalat és egy orosz-ukrán könyvkereskedelmi cég vesz részt. A kárpátaljai magyar könyvek árusításáért cserébe hazánkban és a nagy ukrán emigrációs központokban – NSZK, Kanada, Ausztrália – is árusítjuk az orosz és ukrán kiadványokat.

A TEKA Erdély magyar nyelvű könyvellátásáról is gondoskodik. Januárban csaknem 4 millió forint értékű könyvet ajándékozott Maros megye 120 iskolájának.

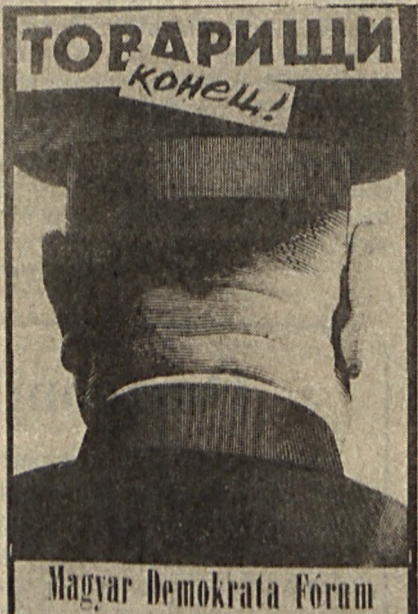
A hízott tarkó lélektana – grafikában!

A négy évtized után első szabad választásokon megszületett egy grafikai siker. A magyar plakátművészet megalkotta a hatalom egyik legegényibb, legérzékletesebb falragaszát, a Magyar Demokrata Fórum fotónkon látható művét. Üzenet ez a plakát, oroszul írták rá: „Tavaricssi! Konyec!” vagyis: „Elvtársak! Vége!” Tömör üzenet plakátszínvonalon, nem útszéli szöveggel, mindössze két szóval figyelmeztet. Végigvonultak előttem legmegrőbb plakátélményeim. A művészetiek is, a politikaiak is. Utóbbiak közül egy csizmas talp képe, amiről ránézéskor úgy láttuk, mintha mindjárt ránk taposna. Ez a falragasz a hatalmat jelképezte és fenyegetett: „Mi vagyunk az urak, neked kuss, mert laposra nyomunk!” Másikülben a csizma talpát horogkeresztes jelvények borították be.

Ez a mostani MDF plakát – más! A kü-

lönbség közte és az előző között, hogy a csizmatalpasban, a kegyetlenség, a barbárság ellenére mégis volt valami európai: a nyíltsága. Kétes érték persze. Ezzel szemben ez a mostani az ázsiaság ellen szól, az ázsiai gondolkodás és magatartásmódorról. A plakáton az egyenruhás férfi nem néz szembe. A szemével nem néz! A tarkójával néz! Ebben a tarkóban, a hájas ráncaiban benne van a sajátos gondolkodás, az öntelt magabiztosság és – szerencsére – a múlt idő ígérete. Túlhízás! Veszélyes!

Fenákel Judit sok évvel ezelőtt írt egy novellát K-vonal címen. Ki is kapott érte. Abban jellemezte a hatalom öntelt embereit egybek között hízott tarkóval. Találát volt az írásban, s találát most a grafikában. Kár, hogy a Magyar Demokrata Fórum reklámfőnökei nem jelölték ezen a művön tervezőjének nevét. Megérdemelte volna. Segí-

tett ábrázolni az igazságot. Mert azért a realizmusról se feledkezzünk meg!

(földessy)

Ahol a pedagógia kezdődik

Az elrabolt csecsemő és még egy rablómese

Horváth Renátának, a harmadéve karácsonykor elrabolt csecsemőnek a sorsa – közügy lett. A rendőrség ugyan teljesítette kötelességét és szívós, rendszerező munkával megtalálta a kislányt, az ország mégis beszél róla, mert ez azé az esete volt. A kocsmákban és presszókban sokezer alkalmi gyermekrablási szakértő fontoskodott, avagy reggeli közben néhány száz háztáji pszichológus elemzett, következtetett és – nem jutott semmire.

Mert egyetlen fontos kérdésre hátramaradt a válasz: a magyar társadalom miképpen előzhet meg újabb Horváth Renáta-sorsokat? Fontos kérdés, hiszen világképünk kialakulásának gyűjtőpontja a csecsemőkor, az emberi karakter akkor veszi fel az első formákat, s akkor vetik meg mindenféle pedagógiai alapját. Mármint milyen alapot kapott Horváth Renáta és a lehetséges jövőbeli Horváth Renáták ahhoz, hogy kerek emberi egyéniséget lehessen belőlük nevelni?

A megelőzés lehetőségéről, illetve társadalmi lehetetlenségéről mondok el egy történetet. Tizennégy évvel ezelőtt Csaba Imre professzor, a Pécsi Orvostudományi Egyetem szülészeti és nőgyógyászati klinikájának vezetője felkereste Orván István rendőr vezérőrmagyot, a Baranya megyei Rendőrfőkapitányság akkori vezetőjét. Felajánlott neki egy gyermekazonosítási módszert, amit Ausztriában tanulmányozott. Mert a pécsi szülészeti klinikán is, meg világszerte sokfelé, nagyritkán azért ma is előfordul, hogy elcsereleik az újszülötet. Hiába a sok figyelem, hiába az apró díszes szalagocskák, amit a csöpp ember karjára, lábára kötnek, rajta a neve, de hiába a színes rosttollal bőrére írott név is, minden soktűzredek esetben bekövetkezik a vétlen, de életre szóló tévedés: a csere!

Csaba professzor azonban azt javasolta, hogy a már bevált osztrák mintára az újszülöttek talpáról, édesanyjának pedig a tenyeréről készítsenek lenyomatot, vagyis olyan daktiloszkópiát, mint az ujjlenyomat. Így bármi történéské később; csere vagy csecsemőrablás, soha senki asszony nem vallhatja magának más szülöttét, mert a daktiloszkópia azonnal és pontosan azonosítja az anyát. Orbán István, a tapasztalt bűnügyi szakember azonnal felismerte a lehetőséget és felajánlta, hogy a megyei főkapitányság, a jogszabályok keretei között együttműködik Csaba professzorral. Elsősorban a megyei bűnügyi laboratóriumra gondolhatott. De felsőbb egészségügyi szervek nem engedélyezték, hogy a pécsi klinikán létrejöjjön egy ilyen adattár. Pedig ha harmadéve decemberben már minden magyar születésű lett volna ilyen?!

Csaba professzor azonban éppen az elrabolt és csak igen nehéz rendőri munkával megtalált Horváth Renáta történetének okán két éve ismét harcba szállt. A felelős orvos gondolkodásával újra írt az illetékes országos helyekre, és most már Horváth Renátára is hivatkozva megint javasolta: az édesanyák és az újszülöttek talp- illetve tenyerlenyomatának vételét, ám újra hiába. Az ellenvélemény szerint:

ilyen még a hírhedt Chicagóban sincs, hiszen akkor fél évszázad múlva annyi talplenyomat gyűlne össze, hogy szinte az egész ország minden lakosának a lenyomata ott lenne egy közös nyilvántartásban és ez sérti a személyiségi jogot.

Most magam előtt látom a sok nyomozót, akik Horváth Renátát keresték és a végkimerültség hallgatták ki a gyanúsítottakat, nem nagy fizetésért, karácsony családi ünnepén, távol a családjuktól. De most, e történet hallatán, fegyelmezetten elfojtják a káromkodást, s csak belül, magukban mondanak cifrákat. Mert egy rendőrnemzet szerintem kevés dologgal lehet annyira felidegesíteni, mintha a személyiségi jogot a közönséges bűnözők előnyére emlegetik.

Itt álljunk meg egy pillanatra! Gyorsan elmondom, hogy semmit sem szeretek annyira, mint a szabadságot és a személyiségi jogomra tényleg kényes vagyok. Csakhát könnyű nekem, nem vagyok bűnöző! Ezért bármikor hanyagul odanyomom az ujjam begyét, hadd vegyenek róla lenyomatot, nézgesse a rendőrségi tábornoktól kezdve egészen a sarki rendőrig, kit érdekel?! De attól tartok, Páll Lászlóné, született Horváth Lujzát, a kislány elrablóját hirtelen kiverte volna a verejték, ha bevitték volna őt, hogy ugyan mutassa már a tenyerét, helyezze szépen a fémlapocskára...

De nem vették be, mert Magyarországon megint győzött a ló másik oldala, ezúttal a vegytiszta törvényesség. Hiszen minálunk a lónak mindig csak másik oldala van. Harmincnyolc és egynéhány évvel ezelőtt az eszelen megaláztatások, ma pedig a végig gondolatlan jogszerűség. Pedig jobb lett volna, ha harmincnyolc éve senkit sem vernek véresre egy-egy Sztálin-viccerrel, s akkor a joggyakorlatunkat ma nem kísértene a lelkiismeret, amit mondom, ezúttal személyiségi jognak neveznek, ott az említett és képletes magyar történelmi ló másik oldalán.

Pedig közérdek és személyiségi jog már régen egyensúlyban áll nem egy jogállamban. Hiszen a személyiséget nem a nyilvántartás sérti, hanem az adatok kifecsegése, a titkaik illetéktelen nyilvánosságra hozatala, az állampolgári kiszolgáltatottság, vagy ha egy magáról megfeledezett rendőr bűncselekmény alapos gyanúja nélkül vajakálni kezd a magánéletünkben. De az állam a személyiségünk legfontosabb jogait: az életünkhöz, biztonságunkhoz, egészségünkhöz való jogunkat is köteles nemcsak tisztelni, hanem meg is védeni. Most már csak az hiányzik, hogy a fertőző AIDS-betegeket személyiségi jogaik okán ne tartsuk nyilván. Az már olyan lenne, mint egy dörszölt, „ájtéjtős” rablómese. Más kérdés, hogy a kezelésük, s mások egészségének védelme mellett a nyilvántartás titkos! Ezzel a titoktartással kell és lehet a személyiségüket tisztelni.

Szóval néha a jogelmélet szakemberei csak ünek és töprengenek, a közönséges bűnözők pedig nevetnek. Nem lehetne fordítva?

Földessy Dénes

Több a kéttannyelvű német nemzetiségű iskola

Napjainkban időszerű kérdés: hogyan fejlődnek a nemzetiségi általános iskolák? Közülük lélekszámuk alapján a német nemzetiség tanintézményei működnek a legnagyobb számban. Fejlesztésük gyarapítása egyik fontos nemzetiségpolitikai feladatunk.

Hogyan változott tehát ezeknek az iskoláknak a száma egy év alatt? – Előtte az országos adatok: tavaly összesen 195 német nemzetiségű iskola működött, idén 197. Ezekben többféle osztályban tanítanak, így az alábbi adatok nem összeadhatók, hanem párhuzamosak. Csak németül az ország 3 iskolájában tanítottak tavaly, idén kettőben. A tantárgyak egy részét, általában a felét tavaly 16, idén 28 iskolában oktatják németül. De hány iskolában tanítják egyetlen tárgyként csak a nyelvet? – Tavaly 192-ben, idén 194-ben.

Ugyanezek az adatok Tolnában, az ország leginkább németek lakta megyéjében így alakultak: tavaly 34, idén 35 úgynevezett nemzetiségi német iskola működött, illetve működik. Kizárólag németül oktató nem volt és nincs. Kéttannyelvű mindkét évben 4.

Panoráma

Pop a festészetben

Érdekes kiállítás látható a kölni Ludwig Múzeumban: *Tod Andy Warhol*, cseh származású pittsburghi festőművésznek a popzene tárgyköréből festett képei. A harminckilenc festményből álló gyűjteményt Köln után az NSZK több városában is bemutatják. Legérdekesebb műve az 1963-ban festett *Dupa-Elvis*, vagyis Elvis Presley farmerben, kezében revolverrel ikerpárként néz szembe.

A legnépszerűbb francia könyv

A francia könyvesboltok adatai szerint ezekben a hónapokban Franciaországban a legnépszerűbb könyv *Robert Laffant: Sportfotó '89* című kötet. A 140 lapoldalon nemzetközi sportesemények láthatók fekete-fehér vagy színes képekben. A könyv elnyerte a Sportfotósok Nemzetközi Szövetségének *Adidas-Kodak-AIPS* díját.

Győzött az őserdő hangja

Az afrikai rövidfilmek fesztiválján kirobbanó sikert aratott *Issiaka Konate: Az erdő hangja* című alkotása. Az őserdő hangjait egy xilofonszerű, s balafon nevű hangszeren idézi fel, és mint mondja: „Egy afrikai falufőnök balafon nélkül olyan, mint a király korona nélkül!” Kár, hogy díjakat nem adtak ki.

Antónia sikere

Filmszerepeket ajánlottak Antóniának, a *Penthouses Letters* című szexmagazin ismert modelljének. Mellékelt fotónk szerint ez nem csoda.

Tévésuli Afrikában

Az UNESCO 40 millió dolláros támogatásban részesíti Mozambique állam tömegművelődési szerveit. A rádió és televízió ebből az összegből köteles lesz pótolni a mozihiányt – tévéfilmekkel – további kiegészíteni a hiányos iskolahálózatot – rádió- és tévétanórákkal.

Az állami támogatás megszűnésével remélhetőleg megváltozik majd a művelődési házaknak az a gyakorlata, hogy a közönség körében népszerű és ezért anyagilag nyereséges rendezvényeket kicsit hátrányosan kezeltek. Az úgynevezett könnyű műfajból származó nyereséget sokszor – az esetenként érdektelenségbe fulladó – szakkörökre fordították. Mindez változást igényel. Most már ugyanis eldőlt a vita: a kultúra is lehet üzlet. Ma már olyan rendezvényekre kell becsapni a népművelői feladatokat, amelyekre kíváncsiak az emberek és fizetnek érte. Ilyen a fiatalok körében óriási népszerűségnek örvendő diszkó is.

Sokszor, sok helyütt próbálkoztak úgynevezett natur, gépi zene nélküli közönségtalálkozókkal. Ezekre azonban számos esetben úgy kellett összehozni az érdeklődőket, holott általában belépt sem kértek. Ugyanakkor ha a diszkóprogram keretében csevegő, úgynevezett talk-show-t rendeznek, már jön a közönség. A nézők oldott körülmények között találkoznak a meghívott érdekes, népszerű vendéggel (író, költő, sportoló, zenész...). A fiatalok akár az asztalaik mellett ülve tehetik fel a kérdéseket. Ezért a diszkók, riporterek is, hiszen a rendezvényen nyilvános interjúkat készítenek a

Ez a pálya tekintélyét veszítette

Lóról, vadról, szerelemről

Révész György:

Hanyat homlok című filmjében (Hegyi Gábor felvétele)

A TV1 tegnap este, lapzárta utánra hirdette a *Fórum a színházról* című másfél órás tervezett műsorát. Színészeket, rendezőket, színházigazgatókat, politikusokat vártak a stúdióba. Szerkesztőségünk egy interjúval kapcsolódik a nyilván művészetpolitikáról, színházpolitikáról vagy arról is szóló disputába. Koncz Gábort kerestük fel, még szombaton, a választások előestéjén, mert ő közéleti vénájú színész is: egyéni művészkarrierje ez a vonás is gazdagítja. Hiszen a Szabad Demokraták Szövetségének választási listáján indult. Am ebben az interjúban a pártoktól függetlenül, az egész magyar színházművészetre is vonatkozó kérdések után, egyetlen színész, talán szubjektív, mindenesetre tisztességes szándékú és értő véleményéből született a válaszok. Mellettük kissé feltártuk egyik legnépszerűbb színésziünk belső alkotóvilágát is.

– *Megalakult a színészkar! Mit hozhat ez a szervezet a magyar színházművelődési közéletben? Legalábbis mit várnak ettől?*

– Az lenne a kamara igazi haszna, ha kialakulna a szolidaritás. Például ha egyszer majd megegyezünk abban, hogy két hónapra leállunk és se színház, se film, se tévé, se rádió, se szinkron, akkor az egész ország színházművészete összefogva ebben az ügyben. De én nem bízom a színészen! Ha valaki nem vállal el egy szerepet, tíz perc múlva akad, aki feleannyi gáziért megcsinálja. Ilyen ez a pálya, s mindig ilyen is volt! Most azonban egyelőre még mindenki benne van az összefogásban, s majd kiderül, meddig tart. Kénytelenek lesznek összetartani, mert az utóbbi évtizedekben, különösen az elmúlt egy-két évben a pálya teljesen elvesztette rangját, s vissza kell szerezniük a jelentőségét, sőt a méltóságát. Ehhez pedig teljes összefogás kell, hogy ne dönthessenek fölöttünk és rólunk. Rendezőket, talán

- Koncz Gábor három örök vágya
- Mit várnak a most alakult színészkarától?
- A Dátum és a tegnapi esti tévévita

még igazgatókat is nekünk magunknak kellene választanunk, s nem lenne szabad például megengedni, hogy három-négy hónapig próbáljanak velünk, s nekünk magunknak meghatározzunk, hogy mennyit, s mennyiért dolgozunk!

– *A modern technika: a film, tévé, rádió, szinkron világszerte még jobban rétegezi a színésztársadalmat, például a legalapvetőbb két rétegre: sztárookra és derékhadra?!*

– A rétegződés ezen a pályán természetes. A szerintem két vezető színművészeti országban, Angliában és Franciaországban is minden társulatban van tíz-tizenöt vezető színész, aki abszolút előnyt élvez és népszerűsége a sikerben döntő. Ők viszik a színházat. A többi: összekötő színész. Csodák tehát a technika révén sincsenek ebben a rétegződésben, bár az említett derékhad nélkül nincs színház.

– *A rádió-film-tévé hármast mégiscsak jobban vonzza a vezető színészeket, s ez legalábbis újabb rétegződés?!*

– Kétségtelen! Másfél évtizede, mióta anyagilag megengedhetem magamnak, rádió- és szinkronszerepet nem válllok, mert abban nem az egész színészre van szükség, csak a hangjára, s azzal kell másnak a bőrébe bújni, azt lemásolnia. Számomra ez nem művészet, s nem vagyok hajlandó csinálni. Mindkettő nagyon tisztességes, szükséges intézmény, de én azért lettem színész, hogy a szememmel játsszak s ne félmunkát végezzek, csak a hangommal.

– *A film, tévé?*

– A televízió semmi másra nem való, mint a népszerűség megteremtésére, no és persze pénzszerezésre. A képernyő művészi rangja az igazi filmhez, vagyis a mozifilmhez képest kétséges. A tévésorozatok olcsón és gyorsan készülnek; rendező, színész vagy például világítástechnika nem képes mélyre hatolni. Ettől minden a felületen mozog, inkább tájékoztató, s nem művészi kifejező jellege van, holott világszerte művelik. A filmen azonban, s a színpadon is, egy színész életében van négy-öt olyan szerep, amire még a halála után is emlékeznek, s azt a filmet még akkor is sokszor levetítik. Hogy melyik az? Függetlenül az irodalmi alaptól, a színész lelki alapállásától, s attól, hogy mennyire érzi magának azt a szerepet. De a színpadon is négy-öt alakítás van, amiért az egész pályát érdemes végigélni, végigjátszani, a többi szerep csak arra jó, hogy eljussunk ehhez a négy-öthöz.

– *Koncz Gábornak ebből eddig hány van?*

– A számomra feledhetetlen *Becket*-előadás, amiben *Darvas Ivánnal* játszottunk együtt, Molnár Ferenc: *Lilioma* és a „*Száll a kakukk fészkére!*” En ezeket a tisztaszívú vagányokat szeretem. Műfajban egyébként tragikomédiák. Minden szerepem azért volt, hogy eljussak ehhez a háromhoz!

– *Ez három, s ötöt említett?!*

– Igen, az én pályámon körülbelül még kettő várható. De még valamit: közönség nélkül nincs művészet, nincs színház. Színészként is, rendezőként is tudatosan megcélozom a közönségsikert, a nyilvánvaló, világos kifejezőmódot és vonzó előadást. Eddig három művet állítottam színpadra, s mindháromnak nagy közönségsikere volt. Például *Dario Fo: Nyitott házasságában* nemcsak játszottam, hanem én is rendeztem, s nagyon örülök, mert a barátaim is csak előzetes bejelentéssel ültem be a nézőtérre, annyira telt ház van.

– *Mondják, nemsokára filmet is rendez?*

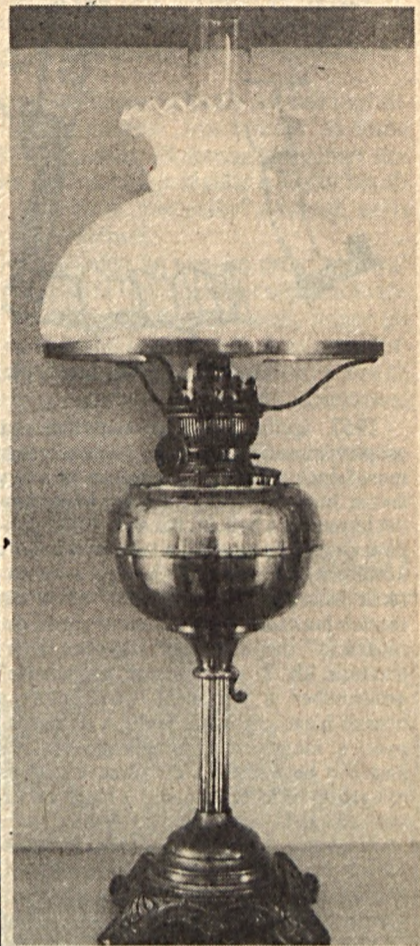
– Igen, a nyáron. Arról a három témáról szól, amit mindig szerettem: lóról, vadról, szerelemről. Többet még nem szeretnék mondani róla.

– *Elkanyarodtunk a politikától?!*

– Hál'istennek! Már sokszor megbántam, hogy hagytam „befűzni” magam képviselőjelöltnek. Hiszen nekem nem a Parlament hiányzik, én már huszonhárom éves koromban trónon ültem, színpadon. Vannak azonban rögzítésem, amelyekhez mániákusan ragaszkodom, s szeretném ezeket megfelelő helyen és megfelelő színyal érvényesíteni. Elsősorban a nemzetfogalmat tisztán, világosan felmutatni és a nemzet tudatot elmélyíteni, vagyis végre segíteni az egységes nemzet összekovácsolódását. De ezzel együtt már most nem érzem jól magamat politikusként. Harminc éve vagyok az emberileg nagyon érzékeny színészpályán, de még nem találok ennyi emberi sunyisággal, alatomossággal, mint a kéthónapos és kérdőjeles politikai pályafutásomon. Múltkor egy újságíró kérdezte: ha megválasztanak képviselőnek, abbahagyom-e a színészpályámat? Mondtam neki: még egy harmadosztályú színésznek is sokkal szebb, értékesebb elhivatottsága volt, mint egy képviselőnek, de akár egy köztársasági elnöknek is. Még szerencse, hogy nem vagyok befolyásolható, egyedül négyéves Regina lányom képes erre, rajta kívül senki a világon. F-y D-s

Lámpamúzeum

A vérszegény s oly lenézett belföldi turizmus sok szépséget rejt magában. Alig észrevehető, kis szépségeket. Fotóriporterünk, Kapfinger András ezúttal Zsámbékon járt, s kiderítette, hogy ott nemcsak a templom látványa vonzó, hanem felfedezte az ottani lámpamúzeumot is. Íme két szép lámpa!

Diszkó? Közművelődés? Üzlet? Adóforrás?

diszkó keretében meghívott népszerű emberrel.

Az effajta műsorok bevételeit azonban áfával terhelik. A bürokratikus közművelődési pénzügyi szerkezet ugyanis nem teszi lehetővé az átcsoportosítást. Mire gondolok? Egy író-olvasó találkozó például áfamentes, a diszkó viszont, már a kiközvetítéskor, a belépőjegy árusításakor, a terembéreltetéskor sorra áfával terhelt költség. Például Komárom megyében Füleky György hivatásos lemezlovas élőriportos klubjaira az elmúlt években óriási volt az igény, igaz, ezekben csak popzenészekkel találkoztak.

De az áfa bevezetésével, mivel mindez diszkóban történt, be kellett fejezni a sorozatot. Elmondták még a megyében dolgozó diszkósok, hogy ha például egy popzenekar koncertjére kerül sor, az áfamentes, de a diszkó keretében rendezett közönségtalálkozó – akár sportoló, akár író a vendég – áfával terhelt.

A diszkó-műfaj érdekessége: agyonbürokratizált honi jogrendünkben, amely az úgynevezett SZTJ szá-

mokban adja meg a tevékenységi köröket, diszkó néven semmilyen SZTJ-

A vállalkozás és a szórakoztatóipar

szám sem található, de még a diszkó magyarított fordítása, vagyis a „lemezbemutató” címszó alatt sem.

Van egy kivétel a belépődíjas gépzenei szolgáltatásra, de hát ezt tudjuk, a vurlicerekre szánták.

Napjainkban változik az üzleti szerkezet is. Hiszen például a magánvállalkozó tevékenysége során a belépőjegy és a vendéglátóiparból származó haszon a vállalkozó zsebében marad. A művelődési házakban viszont a belépőjegy a művelődési házá, a „kocs-

mahazon” a vendéglátóé. Utóbbit a műsorokkal kapcsolatban semmiféle költség nem terheli, míg az intézményt a neki jutó jegybevételekből, a műsorral kapcsolatban valamennyi költség nyomasztja.

Az a jövő, hogy a művelődési házak a tevékenységi körüket kiterjesszék, hogy egy-egy rendezvényük több forrásból is biztosítsa az anyagi nyereségséget. Vagyis, ha egy diszkóra vagy koncertre megkapják az árajánlatot, akkor nem a belépőjegyek alapján számolják ki az összes költséget, hanem megosztják azt a különböző bevételi források között. Így nem fordulhat elő, hogy egy-egy népszerű fővárosi diszkós, akinek meg kell fizetni az utazási költséget, a ma már zenekari méretű milliós értékű technikai berendezés szállítását és annak a helyszínén, több szakemberrel történő működtetését –, e diszkós műsoráért 100 forintnál magasabb áru beléptijegyet árusítsanak. A művelődési intézményeknek fel kell tehát venni a kesztyűt, hisz például a magánvállalkozó „EXPO 25” már 200

forintos belépőjegyért tart. Igaz, ott Ciccolina is vendég volt... Meg kell tehát tisztázni a művelődési házaknak ezt a népszerű szórakoztatási formát, a diszkóval egybekötött talk-show-t. Előfordul persze a vendéglátóiparban, hogy egy diákéterem (Bölcs Bagoly ELTE) diszkóműsorokat rendez. Ez jó! Az már kevésbé, hogy a belépőjegy ára másod-, harmad-, negyedosztályú diszkósok műsorára – többszolgáltatás nélkül – 100 forint...

Minderre persze lehet azt mondani, ha vannak olyan „hülyék”, akik megveszik, akkor mindegy! Csak az a bökkenő, hogy ez a diákéterem egy közművelődési intézményben, vagyis az ELTE épületében van, s a szórakozásból eleve kizárja az ott tanulókat. Ez már súlyos hiba.

A diszkónak mindenesetre szervesen kell kapcsolódnia a közművelődésbe. Ehhez természetesen a népművelők nyitottságára, s üzleti vállalkozó kedvére van szükség, no meg a hatályos rendeletek felülbírlására. Ezek ugyanis érdekes módon leginkább az állami intézményeket sújtják, a vállalkozó kocsmárosokkal szemben...

Arató András

Köszöntjük

Gedeon és Johanna
nevű olvasóinkat

Gedeon nevünk eredetéről a nyelv-történészek még nem találtak egyszerű magyarázatot. Feltételezhetően héber eredetű, s ha tényleg az, akkor jelentése: harcos, vágó, romboló. A Gedeonoknál már kevésbé harcos jelentése van a Johannák nevének, ugyanis a János (latinul: Johannes) férfinév latinosa női megfelelője. A János név pedig Isten kegyelmét vagy kegyelmes Istent jelent. Ma ünneplik még a Gidák, Ixionok, Janinák, Jánosok, Kapisztránok, Katapánok és Szixtusok is a névnapjukat.

A Nap kél: 05.32 óra
nyugszik: 18.07 óra
A Hold kél: 05.48 óra
nyugszik: 20.51 óra

Borongós idő, eső

Folytatódik a túlnyomóan borult idő, legfeljebb délkeleten szakadozik fel a felhőzet. Ismétlődő eső, záporos várható. A legalacsonyabb hőmérséklet 4 és 9, a legmagasabb 6 és 11 fok között, délkeleten 13 fok körül alakul.

Rügyek a görcső alatt

Befejeződött a szőlő metszése a balatoni történelmi borvidék nagy gazdaságainak mintegy 400 hektár kiterjedésű ültetvényein. A szőlőtermelők az idén nem bízzák a véletlenre a metszés sikerét. A Badacsonyi Szőlő- és Bortermelők Egyesületének szakemberei kimutatták ugyanis, hogy a rutinszerűen dolgozó legjobb szőlészek is tévedhetnek a metszésnél, amely művelet hosszabb távon is kihat a növény fejlődésére és a termésre. Az egyesület ezért előzetes laboratóriumi vizsgálatokkal segítette a taggazdaságok munkáját. A borvidék több tucat körzetében mintegy 20 elterjedt szőlőfajtáról vett mintát. A több ezer rügy mikroszkópos vizsgálata kimutatta, hogy számos termőhelyen a rügyek mintegy 10 százaléka terméketlen, a firtképződmények számában rendkívül nagyok az eltérések. Az információ alapján a metszéssel optimális eredményt érhetnek el, s a laboratóriumi jelentés prognózist ad a gazdaságoknak az idei termés várható alakulásáról is.

Eseménynaptár

A magyar eklektikus építészeti stílus (különböző korok stílusát felhasználó és egymással vegyítő megoldások) egyik jelentős képviselője, Cziegler György 85 évvel ezelőtt, 1905. március 28-án hunyt el. Régi építészcsaládból származott, előbb apjától, majd Bécsben tanult. 1887-től haláláig a budapesti Műegyetem építészeti karán tanított. Díjmentes pályázatok után főként középületeket tervezett, mint a bécsi Pazmaneumot, Budán a Statisztikai Hivatalt, a Műegyetem kémiai épületét, a Kereskedelmi Akadémiát. Egyik szerkesztője volt „Az építészettörténet” című műnek.

90 éve, 1900-ban ezen a napon született Ernst Brüche német orvos, fizikus, az elektronmikroszkóp és az elektronoptika továbbfejlesztője.

330 évvel ezelőtt, 1660-ban született Arnold Houbraken holland festő és rézmetsző, akinek a németalföldi festészetről szóló munkája a 17. századi festészet fontos forrása.

Dr. K. A.

A Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete közgyűlést tart március 28-án, szerdán 17 órakor a Goldmark teremben (VII., Westelényi u. 7.), amelyen tájékoztatást adnak a kártérítésről.

Jegyenék árbócán...

A réten március csókja nedvez. A berekből számozott a hó, s a nap fillérei egy tócsa tükrén tallérrá állnak össze. Vibrál, zümmög a lég. A dombhát piciny felhőket sóhaj, a gallyakon rügybaba gögicsél. Bohókás cinkepár hajlik szerelembé. A gerincen nyírfajd rikolt. Minden, minden kitérül. Bogarak rajzása éled, locsognak a sáros vizek, s a terek nyitott tenyeréből gyerekkhad zsvivaja szól. Fűvek serkenő őrsora szólít tühegyllő táncba, cinkosan mozdul egy tuja q ház előtt. Kis dől fakad – zölden, pirosan – s fonódik zengő pántlikává. Fönn, a jegyenék árbócán, a tavasz aranyos zászlója lebben.

Bayer Béla

Wittől nem vitték el

A keletnémet rendőrség letartóztatott két férfit, akiket azzal gyanúsítanak, hogy betörték a volt világ- és Európa-bajnok műkorcsolyázó, Katarina Witt berlini lakásába. A korcsolyázónő körülbelül 100 000 nyugatnémet márka értékű ékszereit nem találták meg.

Szent-Györgyi Albert Alapítvány

Szent-Györgyi Albert nevével fémjelzett alapítványt hozott létre a Magyar-Szovjet Baráti Társaság kezdeményezésére és részvételével az ALUTRÖSZT, a Tiszai Vegyi Kombinát és a Dunai Vasmű. Az MSZBT alapító dűszelnőkről elnevezett alapítvány célja: a műszaki és természettudományokat művelő fiatalok szakmai munkájának támogatása, a magyar-szovjet tudományos együttműködés és a két ország tudósai közötti kapcsolatok pénzügyi finanszírozása, tapasztalatcsere, tanulmányutak költségeinek fedezése. Az alapítvány nyílt, ahhoz bárki, jogi és magánszemély csatlakozhat, ha egyetért céljával és megvalósulását támogatni akarja. Az alapítvány – amelyet Márta Ferenc akadémikus vezetésével a kuratórium irányít – jelenleg 2 millió forint kamatozó tőke fölött rendelkezik. Ezt az összeget – a belépési szándékukat újabban jelzők segítségével – várhatóan rövid időn belül megkészszerzik. A pénz hozzájárul a belépési szándékukat újabban jelzők segítségével – várhatóan rövid időn belül megkészszerzik. A pénz hozzájárul a belépési szándékukat újabban jelzők segítségével – várhatóan rövid időn belül megkészszerzik. A pénz hozzájárul a belépési szándékukat újabban jelzők segítségével – várhatóan rövid időn belül megkészszerzik.

Aluljáró

1990. március 29-én este 7 órakor a Rátkai Márton klubban lapunk munkatársainak, Györfly Lászlónak mutatják be hamarosan megjelenő **Az aluljáró** című könyvét, mely a '70-es és '80-as évek magyar életének visszasszögét ábrázolja. A szerzővel, aki egyébként színész is, Bába Iván beszélget. Közreműködik Bács Katalin.

Ne beszélj, te szavaztál rájuk!

RTV

versenye. 15.20: A kamarazene kedvelőinek. 16.05: Lortzing: A fegyverkovács. Háromfelvonásos opera. Közben: 16.54: Szabó Lőrinc versei. 17.04: Az operaközvetítés folytatása. 18.08: Magyar szerzők kamarazenéjéből. 18.30: A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora. 19.05: Törd a fejed! 19.20: Bioszféra expedíció. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. Közben: Kb. 20.20: Veszely Ernővel beszélget Martos Eta. Kb. 20.40: A hangversenyközvetítés folytatása. Kb. 21.25: Szvjatoszlav Richter zongorázik. 22.50: Kamarazene fúvóshangszerekkel. 23.10: Mérték. Művészeti magazin.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ: 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarázatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobby. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismertető sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek. 15.00: Műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádióegyetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismertető sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvszemle. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Mérlégen. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvszemle. 24.00: Hírek.

0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Mérlégen. 0.45: Műsorzárás.

TV1: 9.00: Képzőművészet. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Barenboim Beethovenről. Angol filmsorozat. 9.35: ZOOM. Your English Magazin. 10.05: Angol nyelvleckék. 10.20: A hitelkártya rabja. Kanadai tévéfilm. 11.15: Képzőművészet. 11.25: Képzőművészet. 11.35: Déli videoujság. 17.35: Játékshow. 18.35: Tudósítás a CeBitről. 1.00: Raggazi. 11.45: A doktor kórháza. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Kedves Bill bácsi! 15.30: Játssz velünk. 15.40: Hírek. 15.43: Üzleti hírek. 16.00: Tudósítás a CeBitről. 16.30: Sorsdöntő év. Családsorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: Dr. med. Marcus Welby. Családsorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: CHIPS. Krimisorozat. 20.15: A bolond Hollywood. Amerikai film. 21.55: A modell és a zsaru. Amerikai filmsorozat. 22.50: Hírek. 23.00: A hét. 0.05: Az élet viharai. Francia filmsorozat. 0.50: Tudósítás a CeBitről. 1.15: Aerobic. 1.20: Műsorzárás.

OSZTRÁK TELEVIÓ: 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Sinha Moca. 9.30: Francia nyelvtanfolyam. 10.00: Iskolatévő. 10.30: Megrágalmazott hölgy. Amerikai film. 12.05: A mese új ruhái. 12.10: Központi hírek. 13.00: Hírek. 13.10: Mi. 13.40: A tudományos szerkesztőség magazinja. 14.20: Batman. 14.45: Ház az Eaton téren. 15.35: Heathcliff és Riffraff. 16.00: Augusta, a kis boszorkány. 16.35: Andersen-akció. 16.55: Mini tv-híradó. 17.10: A hős, aki mindig elbukik. 17.35: Mini klub. 17.55: Philipp, az egér. 18.00: Mi. 18.30: Falcon Crest. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: A Guldenburgok öröksége. 21.00: Oldalpillantások. 21.10: Kémelek háborúja. Olasz tv-film. 22.40: Megbélyezett asszony. Amerikai film. 0.15: Hírek. 0.20: Miami bűn. Krimisorozat. 1.05: Hírek. 2. műsor: 16.55: Művészlexikon. 17.00: Építeni, lakni, élni. 17.30: Tájak és emberek. 18.00: Sinha Moca. 18.30:

Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Eg és föld között. Tv-film. 22.00: Híradó. 22.25: 1-2-X. 22.30: Pszichobom. Üzletelés a lélekkel. 23.15: A harmincas évek világa. 0.05: Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Kedves Bill bácsi! 6.25: Halló Európa – Jó reggelt Németország! 8.30: Hírek. 8.35: Telebutik. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Tudósítás a CeBitről. 1.00: Raggazi. 11.45: A doktor kórháza. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Kedves Bill bácsi! 15.30: Játssz velünk. 15.40: Hírek. 15.43: Üzleti hírek. 16.00: Tudósítás a CeBitről. 16.30: Sorsdöntő év. Családsorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: Dr. med. Marcus Welby. Családsorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: CHIPS. Krimisorozat. 20.15: A bolond Hollywood. Amerikai film. 21.55: A modell és a zsaru. Amerikai filmsorozat. 22.50: Hírek. 23.00: A hét. 0.05: Az élet viharai. Francia filmsorozat. 0.50: Tudósítás a CeBitről. 1.15: Aerobic. 1.20: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkezdés. 8.00: Hello Ausztria, hello Bécs! 8.30: Egyveleg. 16.00: Foró drót. 17.00: Hullámhossz. 18.30: Kék éj. 19.30: Hírek, időjárás. 19.45: Időjárás. 20.00: Nemzetközi hírmagazin. 20.30: Der Spiegel hírmagazinja. 21.00: A ma világa. 21.30: Üzleti hírek. 22.00: Hírek, időjárás. 22.15: Nemzetközi hírmagazin. 22.45: A tudomány távlatai. 23.15: Der Spiegel. 23.45: A ma világa. 0.15: Hírek, időjárás. 0.30: Időjárás. 1.30-7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: Suomi. 17.15: Dalnosztalgia. 17.45: Főzolecke. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Inci-finci fantázia. 18.35: Pihenődő. 19.00: Hegymászók magazinja. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Utinapló. 20.55: Magazinműsor. 21.30: Felfedezések. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szent este. 22.55: Ex-libris. 0.55: Műsorzárás.

SATI: 6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek, időjárás. 8.35: Szomszédok. 9.00: Hírek. 9.05: Szeretethajó. 9.50: Veszünk okoson háztartást. Horoszkóp. 10.00: Hírek. 10.05: Tévébolt. 10.30: Tévéközvetítés. 14.00: Műsorjelző. 14.05: Alf. Rajzfilm. 14.30: Egészségvédelem. Horoszkóp. 14.40: Szeretethajó. 15.30: Boldog napok. Családsorozat. 16.05: Örült vadnyugat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.45: Műsorjelző. 17.50: Az Enterprise úrhajó. Sci-fi sorozat. 18.45: Híradó. Időjárás. 19.05: Szerencsekerek. 19.50: Időjárás. Hírek. 20.00: Mike Hammer. Krimisorozat. 20.55: Hírek. 21.00: A peches quartet. Amerikai játékfilm. 22.35: Hírek. Sport. Időjárás. 22.45: Crescendo – a sátni kézirása. Angol játékfilm. 0.15: Műsorjelző.

JUGOSLÁV TELEVIÓ: 1. műsor 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Bejelentés. 9.02: Miért, miért? 9.15: Válogatás a külföldi programokból. 9.45: Német nyelv. Alles Gute. 10.15: Informatika. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották – nézzék! 13.45: A természet világából. 14.00: Az órák és a képek. 14.15: Predrag Heruc. 13.45: Műsorismertetés. 14.50: Hírek. 15.00: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.00: Tv-napló I. 17.20: Oktatóműsor. 17.50: Gyermekműsor. 18.20: Számok és betűk. Vetélkedő. 18.40: Rajzfilm. 18.45: Kék program. 19.15: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: Időjárás. 20.00: Játékfilm. 22.35: Tv-napló III. 22.55: A mai sport. 23.00: Éjszakai program. 1.00: Hírek. 1.05: A csütörtöki műsor ismertetése. 2. műsor: 16.40: Műsorismertetés. 16.45: Hírek. 16.50: Tv-naptár. 17.00: Kölyökidő. 18.00: Zágrabi panoráma. 18.20: Körzeti programok. 19.30: Tv-napló. 19.55: Műsorismertetés. 20.00: Zenei est. 21.30: Tv-Mix. 21.40: Schientia Jugoszlavia. 23.10: A csütörtöki műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, a Super Channel, a TV5 és a SATI műsorát részletesen közli a Telehold.

Walesa palotája

kója egyre inkább az igazi, a köztársasági elnökökre (nem egy szakszervezeti elnökre) jellemző allűröket vesz fel, amikor bölcs és megfontolt tekintettel munkások, katonák, rendőrök hűségnyilatkozatait fogadja, vagy éppen – gyakran kioktató hangnemből – külföldi politikuskokkal tárgyal.

A palotába való beköltözéssel újabb fontos lépést tettek Lech Walesa felkérésére a lengyel köztársasági elnöki posztra. Walesa és főleg menedzserei immár hónapok óta céltudatosan építgetik walesa, mint az új lengyel köztársasági elnök képét. (A palota néhány száz méterre van a jelenlegi elnöki palotától és külsejében sem igen marad el attól.)

Walesa mint a Szolidaritás állampolgári bizottságainak országos elnöke érdemelte ki, hogy a palota lakója lehessen. A Szolidaritás választási szövetsége még a tavalyi júniusi parlamenti választások előtt jött létre, és elnöke a Szolidaritás elnöke lett. Walesa most Zdzisław Najdert, a Szabad Eu-

ropa Rádió lengyel szekciója korábbi vezetőjét, a hazaárulásért halálra ítélt, majd a hetekben rehabilitált profi propagandistát bízta meg az állampolgári bizottságok, a „Szolidaritás népfrentja” irányításával, a kommunális választásokra való felkészüléssel.

Najder kétségtelen szakértelmére nagy szükség lesz, mert a politikai pártként választásokat nyert és parlamenti frakciót fenntartó állampolgári bizottságok lendülete tavaly óta erősen megtört és baj van az egységgel is. A Szolidaritás parlamenti csoportjából egyelőre csak néhányan váltak ki, hogy megalakítsák a Lengyel Parasztpárt frakcióját (PSL), de napról napra erősödik azok hangja, akik laza föderációt szeretnének a jelenlegi klub helyett a Szolidaritás és Walesa irányítása nélkül, amelyben a legkülönbözőbb irányzatok és pártok önállóan léphetnének fel.

Zsebesi Zsolt (Varsó)
MTI-Panorama

Tökés László kedves lapjával

Immár hivatalosan is Varsó egyik legszebb, közel másfélezer négyzetméteres palotája Lech Walesa rezidenciája a lengyel fővárosban. (Februárban – minden protokollt felrúgva – itt fogadta Szűrös Mátyást, az ideiglenes magyar köztársasági elnököt is, ahelyett, hogy – ahogy illik – a szálláshelyen kereste volna fel a magyar politikusot.)

A Varsó egyik legszebb sugárútján, az Ujazdowski sugárúton található, XIX. században épült, reneszánsz utánzatú épület utoljára a lengyel népfrent, míg az államosítás előtt a Sobanski-család tulajdona volt, amelynek ma élő tagjai eddig hiába követelték vissza az épületet. Most Walesa „elnöki palotája” lett, amelynek új la-

Közoktatásfejlesztési

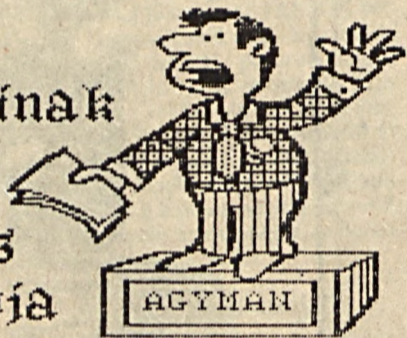
Alap

Díjazottjainak

J.

Országos

Találkozója

Szekszárd, 1990. IV. 5-7.

Az előadásokat és a konzultációkat 15 szekcióban tervezzük. Kérjen előzetes információt a rendező iskolától.

Cím: 7100 Szekszárd, Széchenyi u. 2-10.
Telefon: 74/12-318 Babai Zoltán igazgató
74/11-288 Szóts Istvánné ügyintéző

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

..... példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesíték.

A megrendelő neve:

Címe: (város, kerület, utca, ltp., emelet, ajtó):

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,- Ft,
negyedévre: 600,- Ft,
fél évre: 1200,- Ft,
egy évre: 2400,- Ft.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem ki.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül az alábbi címre adják fel:

Vidéken: postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest XIII., Lehel u. 10/a.

– Magyarország, a magyarság megújulása új tartalmat kapott a kelet-európai változásokkal. Ön, mint a múlt év alakult Hungarisztikai Tanács elnöke, hogyan látja e szervezet munkáját a változások tükrében? – kérdeztük Kőpeczi Béla akadémikust.

– A Hungarisztikai Tanács azzal a céllal jött létre, hogy a Magyarországgal kapcsolatos külföldi stúdiókat segítse. Hogy nem a szűken vett filológiai érdeklődés kielégítése áll a középpontjában, azt jól szemlélteti, hogy a munkában a kulturális, a tudományos élet jeles személyiségei vesznek részt. És itt szeretnék utalni arra, hogy mi a hungarisztikán mindazon tudományos ismeretek összességét értjük, amelyek a magyarságra, Magyarországra vonatkoznak. Egyik jellegzetessége, hogy a nyelvvel és irodalommal foglalkozunk, de nem ez az egyedüli feladat, a történelem, a néprajz, sőt a közgazdaságtan és a szociológia is része a hungarológiának. A komplex megközelítés módszerére van szükség: az a külföldi, aki tájékozódni akar a magyarságról, minél nagyobb lehetőséget kapjon erre. A Hungarológiai Tanács a külföldön működő központokat és tanszékeket segíti e tevékenységben.

– Hol működnek ezek a központok, illetve tanszékek?

– Elsőként kell említeni a bloomingtoni magyar tanszéket, az Indiana Egyetemen, mert úttörő szerepet játszott a hetvenes években. Itt vált világhosszú az, hogy külföldön nem lehet csak irodalommal és nyelvvel foglalkozni. Ránki György kitűnő összefoglaló tevékenysége ezt bizonyította. Ma is nagy segítséget nyújt Simor Dénes professzor, aki az egyik kezdeményezője volt a tanszék megalapításának. Magyar központ működik Párizsban, Rómában, Hamburgban. Nemrég alakult a groningeni, ez Amszterdammal együtt végzi a koordinációs feladatot Hollandiában. A legfiatalabb és az új körülményekkel leginkább összefüggésbe hozható az ungvári Hungarológiai Központ, hiszen erre néhány éve még nem is gondolhattunk. Újvidéken viszont már több évtizede létezik, vajdasági hatósugárral, tehát nem az egész országra érvényes szerepet tölti be. Ez a központ a magyar kisebbség oktatási és tudományos igényeit is igyekszik kielégíteni amellyel, hogy – mint minden más központ – országos koordináló feladatokat is ellát. Egyébként 26 ország 90 egyetemén tanítanak magyart évente mintegy 4000 diáknak ottani és hazai előadók. A hazai és a külföldi tevékenység összehangolását a Hungarológiai Tanács végzi, a szervező, szolgáltató tevékenységet pedig a Nemzetközi Hungarológiai Központ végzi. Előadók kiküldéséről, könyvtárak összeállításáról, konferenciák rendezéséről, dokumentáló-informáló munkáról van szó.

– Ön szerint, professzor úr, változóban van-e a rólunk alkotott kép a világban? Mérhető-e az érdeklődés Magyarországra iránt?

– Mérhető. Egyrészt azzal, hogy már korábban is élénk volt az érdeklődés nemcsak nyelvészek, irodalomtörténészek, történészek, hanem a közgazdászok, a szociológusok részéről is

a magyar kísérlet iránt. Másrészt jelenleg kormányzati és magyarországi tájékozódás igénye. Információt, az itt zajló folyamatok értékelését kívánják. Nekünk tehát nagyon fontos feladatunk, hogy a friss információ, a naprakész dokumentáció például innen, a Széchenyi Könyvtárból, a számítógépes hálózat kiépítésével, vagy az említett Nemzetközi Hungarológiai Központ révén kijusson.

– Az imént felsorolta azokat az intézményeket, amelyekre számíthatunk a magyarságkép, a magyarságtudat formálásában. Ezek között csupán két-található Európa keleti felében. Holott ez a térség ismét a nemzetiségek problémájával terhes. Nincs igény vagy nincs lehetőség arra, hogy a gyánakvás és a kiszolgáltatottság helyébe az együttműködést is szolgáló nézetek kerüljenek?

– A legkézenfekvőbb Csehszlovákia lehetne. A kérdés csupán az, hogy hol és milyen körülmények között.

lat éppen az volt, hogy kölcsönösen nyissuk meg ezeket az intézeteket. Azonban a nyilatkozatokon kívül más nem történt.

– Minthogy Ön megvívta már a csatát az Erdély története című könyv kiadásával a Ceausescu-érában, megkérdezem, hogyan ítéli meg azt a román döntést, amely ismét megakadályozza magyar könyvek bejutását?

– En úgy látom, hogy az utóbbi időben olyan jelenségek mutatkoznak, amelyek nem jó irányba visznek, inkább visszavetik a fejlődést, amelyben az emberek itt is és ott is reménykednek. Nos, bevallom azt is, hogy benem decemberben is, meg utána is mérsékelt remények éltek. A nacionalizmus ugyanis nem Ceausescuhoz köthető jelenség és nem kapcsolható csupán az ő politikájához. A nacionalizmus régebbi gond ebben a térségben és a magyar-román viszonyt legalább a '48-'49-es szabadságharc óta határozottan és erőteljesen befolyásolja. Am ahogyan jelentkezik, abban nagy szerepe van az értelmiségnek. Annak a rétegnek, amelynek feladata lenne, hogy segítse a nemzetek közti együttműködést. Ma azt mondhatom, hogy a román értelmiségnél erőteljesebben jelentkezik a nacionalizmus, mint a magyarnál, bár itt sem hiányzik. Az utóbbi esetekben főleg a tudatlanságból táplálkozik, nem ismerik az erdélyi etnikai viszonyokat és emiatt olyan következtetéseket vonnak le, mintha Erdélyben magyar többség lenne. A román értelmiségben viszont sikerült azt a meggyőződést erősíteni, hogy a magyarok megint Erdélyt akarják. Nos, a két világháború között valóban ez volt a magyar külpolitika célja; a románok körében tehát tömegjelenséggé vált a félelem és Ceausescu ezt a félelmet táplálta. Jellemző, hogy a decemberi temesvári eseményekkel kapcsolatban azt állította, hogy a magyar hadsereg be akar vonulni Romániába. Vagyis a fenyegetettség érzetét keltette. És az ilyen politika hatása alatt nagyon nehéz az együttműködést hirdetni. A nemzetállam eszményéhez ragaszkodó román természetesen tartja, hogy a magyar gyerekek román iskolákban tanuljanak és nem hajlandó orvosolni a magyar sérelmeket, például az oktatás terén. Természetesen tartja az úgynevezett „homogenizálást”, ami egyszerűen erőszakos asszimilációt jelent. Igaza van Tökés Lászlónak, amikor azt mondja, hogy a románok a XIX. század végétől és a XX. század elején léptek fel azokkal a követelésekkel, amelyeket a magyarság most vet fel: a nyelv és a kultúra megtartását kívánták. Akkor ezeket a követeléseket a románok jogosnak találták és ezek mellett folytatott nemzetközi propagandát. S most teljesen hasonló jogos követelések teljesítését tagadják meg a magyar kisebbségtől.

Király Ernő
(MTI-Press)

ARÓHIRDETÉS

Biztos nyerdő 90 szám variációja 104 szelvényen. Minden héten nyerdő találat. Utánvélt: 400,- Ft. Braun Tibor, 7202 Dombóvár, Pf. 19/x.

Román csapatot kapott a debreceni „Loki”

Sorsoltak Baselben

Kedden Baselben elkészítették az európai kézilabdakupák elődöntőinek sorsolását. A még versenyben lévő magyar csapatok közül a DVSC (női KEK) román, a Bp. Spartacus (női IHF Kupa) pedig keletnémet ellenfelet kapott. Amennyiben a VÁÉV–Bramac (férfi KEK) sikerrel veszi a román Minaur Baia Mare elleni negyeddöntős akadályt, akkor spanyol vetélytárral kerül szembe. (Furcsa módon az APA osztrák hírlapírás szerint már a nagyban nyaiakat jelölte továbbjutóként a magyar–román párharcból, de ezt a hírt azonnal cáfolták a vesprémi vezetők. Forró Ferenc sportkörülnök elmondta, hogy csak tévedésről lehet szó, hiszen most egyeztetik a negyeddöntő visszavágójának időpontját.)

A párosítás:

Férfiak:

BEK: FC Barcelona (spanyol) – US Creteil (francia); SZKA Minszk (szovjet) – TUSEM Essen (nyugatnémet).

KEK: VÁÉV–Bramac vagy Minaur

Baia Mare (román) – Teka Santander (spanyol); VfL Gummersbach (nyugatnémet) – Drott Halmstad (svéd).

IHF Kupa: Caja Madrid (spanyol) – Szkiif Krasznodar (szovjet); Dukla Praha (csehszlovák) – Proleter Zrenjanin (jugoszláv).

Nők:

BEK: Hypobank Súdstadt (osztrák) – LC Brühl (svájci); Chimistul Rimnicu Vilcea (román) – Kubany Krasznodar (szovjet).

KEK: DVSC–Terom Iasi (román); Rosztzelmas Rosztov (szovjet) – Byasen Trondheim (norvég).

IHF Kupa: Szpartak Kijev (szovjet) – Muresul Tirgu Mures (román) vagy Belinka Ljubljana (jugoszláv); Bp. Spartacus–Vorwärts Frankfurt (keletnémet).

A mérkőzéseket április 16. és 29. között kell lejátszani, az első találkozó az elől álló csapatok otthonában lesz, tehát mindhárom magyar együttes hazai környezetben kezd.

A litvánok kosarat adnak

Szabonisznak nem kell szovjet himnusz

Arvidasz Szabonisz (25), a világ egyik legjobb amatőr kosárlabdázója nyilatkozott a Diaro 16 című madridi lapnak. A 220 centis center, aki tagja volt a szöuli olimpián aranyérem szerzett szovjet válogatottnak, jelenleg a Forum Filatelico Valladolid csapatában játszik, de valószínű, hogy jövőre az amerikai profik között, az NBA-ben kamatoztatja tudását, a Portland Trail Blazers együttesében.

Szabonisz nyilatkozatában ezúttal korántsem a sporttal foglalkozott, hanem olyan témával, amely korábban – amint ő maga is elismerte – nem érdekelte: a politikával. A beszélgetés apropója Litvánia közelmúltban kinyilvánított függetlensége.

A litván Szabonisz, aki Spanyolországba szerződés előtt a Zsalgirisz Kanasz erőssége volt, teljes mértékben azonosul hazája függetlenségi törekvéseivel.

– Soha többé nem öltöm fel a szovjet válogatott vörös mezét, s a himnusz sem énekelem el többé – mondta többek között. – Ez azt jelenti, hogy idén nyáron, az argentinai világbajnokságon sem vagyok hajlandó szovjet színekben játszani. Mivel pedig addig aligha jön létre az önálló litván kosárlabda-válogatott, kénytelen leszek távolmaradni az eseménytől.

Szabonisz Gorbacsovról is véleményét formált. Szerinte a szovjet elnök a külföldnek egészen más arcvázmutatja, mint amit otthon ismernek az emberek.

Amennyiben Szabonisz álláspontját a többi litván kosárlabdázó is osztja, akkor erősen tartalékos lesz a szovjet válogatott a vb-n. Az együttes legjobbjai ugyanis litvánok, s ha Szabonisszal együtt Homicsjus, Kurtinajtisz és Marcsjulenisz is visszalép, akkor kevés esélyük marad a szovjeteknek a jó szereplésre.

Mészöly-fiókák első komolyabb leckéje

Gall kakas ezúttal szürkébb tollazattal

A szomorú emlékü 1986-os leóni mérkőzés után szerdán a Népstadionban 17 órakor találkozik újra a magyar és a francia válogatott, de ezúttal legfeljebb presztízsértéke lesz az összecsapásnak. Így még az esetleges győzelem sem jelentene igazán visszavágót a négy évvel ezelőti vereségért, amikor a gallok könnyed játékkal 3-0-ra verték Mezey György csapatát a mexikói világbajnokságon.

Ez az eredmény természetesen csak a magyarok szempontjából nevezhető kudarcnak, hiszen a mérkőzés egyik főszereplője, Michel Platini bizonyára jó érzékkel emlékezik a franciák nagyarányú győzelmére. A volt 72-szeres válogatott játékos szövetségi kapitányként tért vissza Budapestre, s mint azt a sajtótájékoztatón elmondta, először a magyar fővárosban, 1976-ban szerepelt a nemzeti tizenegyen. Kétségtelen, hogy a jelenlegi francia gárda nem hasonlítható a pár évvel ezelőti klassziscsapatához, de a magyarok is csak keresik a régi önmagukat.

Érdekes, hogy a közelmúlt csalódásai ellenére a magyar válogatottnak még mindig pozitív a szerdai rivális elleni mérlege: a két ország válogatottja eddig húsz alkalommal mérte össze tudását, s a magyarok tizenkét győzelmet arattak, két mérkőzés döntetlenre végződött, míg a franciák hatszor nyertek. A gólkülönbség 45-26 a magyarok javára.

Mészöly Kálmán alaposan megfontoltan együttesel várja a következő erőpróbát. Az Egyesült Államok elleni, március 20-i barátságos találkozón nem kevesebb, mint nyolc újoncot szerepeltetett a nemrégiben újra kinevezett szakvezető. Az eredmény mindenestre Mészölyt igazolta, hiszen a válogatott biztató játékkal 2-0-ra legyőzte a tengerentúliakat. De mint azt Michel Platini megjegyezte, ezt a sikert a magyarok egy igen gyenge csapattal szemben aratták, az amerikaiak tudását nem lehet a franciákéhoz mérni.

A 21. Magyarország–Franciaország találkozó előtt a hazai örökmérleg: 633 mérkőzés, 331 győzelem, 136

A francia kapitány, Michel Platini a meccs után is ilyen mosolygós lesz?

döntetlen, 166 vereség, 1506-968-as gólkülönbség.

A mérkőzés játékvezetője a lengyel Tadeusz Diakonowicz.

Mészöly Kálmán szövetségi kapitány kedden délelőtt kihirdette a franciák elleni kezdőcsapatot. A magyarok tehát a következő összeállításban lépnek pályára: Brockhauser István (Ú. Dózsa, 1-szeres válogatott) – Mónos Tamás (Veszprém, 1), Pintér Attila (Berserchot, 13), Limperger Zolt (Ferencváros, 3), Palaczkó Tamás (pécsi MSC, 1) – Máriaši Zsolt (Videoton-Waltham, 2), Mészöly Géza (Vasas, 4), Détári Lajos (Olympiakos Pireus, 40), Bognár György (Toulon, 32) – Kovács Kálmán (Auxerre, 25), Petres Tamás (Veszprém, 1).

„Parancsoljanak uraim, kérem a rendelést!” – szólította fel az újságírókat Michel Platini sajtófőnöke a Ramada szállóban, s elővette noteszét. Természetesen nem ételkülönlegességeket, hanem a francia válogatott tagjait lehetett az asztalokhoz kérni egy rövid beszélgetésre.

Manuel Amoros 28 évesen a legtapasztaltabb játékosok közé tartozik a francia csapatban, hiszen a hátvéd már a Platini, Giresse, Tigana nevével fémjelzett együttesnek is tagja volt.

– Az a gárda még egészen más volt, kár lenne a régiéket a maiakhoz hason-

lítani – mondta. – Most szurkolóinktól is türelmet várunk, hiszen a fiataloknak időt kell adni a bizonyításra. Tény, hogy négy évvel ezelőtől még több volt a minőségi labdarúgó Franciaországban, de előbb-utóbb ez a társaság is felkapaszkodik a világ legjobbjai közé.

– A magyarok ellen milyen eredményre számít?

– Mindkét ország a jövő válogatottját építi, ezért a barátságos találkozókat sem lehet félvállról venni. Bevallom, keveset tudok szerdai ellenfelelőkről, így jóslatokat ne várjanak tőlem...

Régi ismerős Luis Fernandez, aki másfél év kihagyás után tért vissza a válogatottba. A kérdésre, hogy miért volt szüksége a „pihenőre” a következőket válaszolta:

– Erőnléti gondjaim voltak, ezért sokáig nem is gondoltam arra, hogy számításba vehetnek a legjobbak között. Most viszont nagy örömmel fogadtam régi csapattársam, Platini hívását.

– Az 1986-os vb-döntőn láthatta a magyarokat. Mi a véleménye róluk?

– A rossz eredmények ellenére sem szabad lebecsülni őket, mivel a magyar labdarúgóiskolát ma is nagy megbecsüléssel emlegetik szerte a világon. Technikailag jól képzett futballisták, a fizikai felkészítésben viszont nem érik el a nemzetközi élvonal szintjét.

– A marseille-i hátvéd, Franck Sauzée biztos győzelmet vár?

– Folytatni szeretném az idei jó sorsozatot, legutóbb a vb-döntős nyugatnémetek ellen is nyertünk. Persze, nem árt az óvatosság, hiszen Détári, Kovács és Bognár nagyszerű futballisták...

Igen udvariasan nyilatkozott az auxerre-i kapus, Bruno Martini:

– Korábban Burcsa Győző, most Kovács Kálmán szerepel nálunk, mindketten értékes játékosunknak bizonyultak. Szeretném nyerni, de azt hiszem, a legendás Puskás hazájából döntetlenrel sem szégyen hazatérni.

A sajtótájékoztatón megjelent Michel Platini szövetségi kapitány is, aki ismertette a szerdai kezdő csapatot. A vendégek Budapestén újoncot avatnak, a St. Étienne csatára, Philippe Thibaut a Népstadionban lép először válogatott mezben pályára. Az összeállítás:

Bruno Martini (Auxerre) – Frank Silvestre (Sochaux), Bernard Casoni (Toulon), Franck Sauzée (Olympique Marseille), Manuel Amoros (Olympique Marseille) – Jean-Marc Ferreri (Girondins de Bordeaux), Bernard Pardo (Girondins de Bordeaux), Luis Fernandez (Cannes), Christian Perez (Paris St. Germain) – Philippe Thibaut (St. Étienne), Eric Cantona (Montpellier).

MÁV-kedvezmény a márkás futásra

A vasút is részt vállal a vasárnapi nagy atlétikai eseményből: a vidéki sportemberek 50 százalékos MÁV-kedvezménnyel utazhatnak a fővárosba a Vivicitta-Kontrax városvédő futásra. Nevezni a rajt helyszínén, a Margitszigeten a Palatinus strand előtt lehet április 1-én 8-tól 10 óráig. Fél tizenegykor indul a mezőny és a korábbiól eltérő útvonalon haladva a Palatinus strandra a Margit-hídon át érkezik vissza. A szó szerint is márkás futás első helyezettje mind a férfiaknál, mind a nőknél 2000 nyugatnémet márkát kap.

A számos műemléket is érintő, 12 kilométeres táv lefutása jó előkészület a május 13-i IBUSZ-maraton futófesztiválra, amelyen szintén értékes díjakat kapnak az élen végző versenyzők.

Benhacker, mint tulipános kapitány?

Az már eddig is érződött – anélkül, hogy a kulisszák mögé látnánk –, Thijs Libregts holland szövetségi kapitánynak nem valami nagy a repektje a tulipános világsztárok előtt, de hogy a megbuktatásáért folytatott kampányban ennyire felgyorsulnak az események arra kevesen számítottak. A triumvirátus (Gullit, van Basten, Rijkaard) mellett további tíz játékos követeli a jelenlegi kapitány azonnali menesztését. A PSV Eindhoven két ásza, Vanenburg és van Aarle viszont azt akarja, hogy a végéig maradjon. A puccsisták – miután Cruuff „leigazolása reménytelen” – Leo Benhakkert, az Ajax technikai igazgatóját szeretnék szakmai főnöküknek.

– bégye –

A sakk történelem nagy eseménye lesz

Ötödször is: Kaszparov – Karpov

„Egyetlen célom van már csak a sakkban: meggyőző fölényrel legyőzni Karpovot a világbajnoki döntőben” – jelentette ki a címvédő szovjet Gari Kaszparov, miután értesült arról, hogy Kuala Lumpurban Karpov 6,5–2,5 arányú győzelmével befejeződött a világbajnokjelöltek döntője. S valóban, a 27. évében járó Kaszparov már mindent elért a sakk tábla mellett, amit egy játékos elérhet. A történelem legfiatalabb világbajnoka lett 1985-ben, a január 1-jén kiadott világranglistán pedig 2800 Elo-pont áll a neve mellett, amellyel végre megjavította az amerikai Bobby Fischer csaknem húsz évvel ezelőtti felállított pontrekordját. Rádásul Kaszparov annyit példét keresett már a sakkal, mint korábban senki sem, úgyhogy igazán elégedett lehetne. Mégsem az, mert sem a világnak, sem pedig önmagának nem tudta meggyőzően bebizonyítani, hogy egyértelműen jobb Karpovnál.

Az október 7-én, New Yorkban kezdődő világbajnoki döntő az ötödik lesz Karpov és Kaszparov – vagy ahogy a szaksajtó tréfásan hívja őket, K und K – között. Először 1985-ben csaptak össze, két szakaszban, tudniillik az első Karpov 5–3-as vezetésénél, a két játékos kimerültségére hivatkozva Florencio Campomanes FIDE-elnök félbeszakította. A folytatást Kaszparov megnyerte, majd az 1986-os, Leningrádban és Londonban rendezett újabb párosmérkőzés is. Legutóljára 1987-ben, Sevillában találkozott a világ két legjobbjával, s akkor 12–12-es döntetlen született, de a szabályok értelmében Kaszparov ezzel megvédte címét. A négy sorozaton nem kevesebb, mint 131 partit váltottak, s Kasz-

parovnak mindössze egytel több győzelme van, mint Karpovnak! Ugyhogy a fölény valóban nem meggyőző...

A New Yorkban kezdődő, majd Lyonban folytatódó, soron következő párosmérkőzés a sakk történelem legjobban fizetett világbajnoki döntője lesz. Egyes hírek szerint 2,4 millió, mások szerint 3 millió dollár az összesített pénzdíj, amely ötnyolcad-háromnyolcad arányban oszlik majd meg a győztes és a vesztes között. Aki először eléri a 12,5 pontot, az mondhatja magát világbajnoknak.

Karpovról az utóbbi időben azt mondták, már nem a régi. Két tornán is a vert mezőnyben végzett, ami korábban nemigen fordult vele elő, ha Kaszparov nem volt az ellenfelek között. A Timman elleni párosmérkőzésen azonban ismét az igazi Karpov játszott, a fölényes győzelem még őt magát is meglepte.

Ami Kaszparovot illeti, az utóbbi három évben nemcsak a sakk töltötte ki életét. Tavaly márciusban megnősült, elvette Maria Aratovát, a Novosztji hírlapírás angol fordítóját. Egyik interjúját a másik után adta, különösen emlékezetes volt a Playboyban megjelent nyilatkozata. Természetesen tornákon is részt vett elsősorral sikerrel, s ennek köszönhető, hogy megjavította Fischer pontrekordját. Tavaly októberben a világ legjobb sakkszámítógépével, a Mély Gondolat nevű amerikai masinával is megmérkőzött, s 2–0 arányban győzött.

A jelek szerint tehát mindkét rivális formája csúcspontján áll, októberben kezdődő párosmérkőzésük a sakk történelem egyik nagy eseményének ígérkezik.

Brazil kóstoló

Világbajnokok csatája a Wembley-ben

Két korábbi világbajnok Anglia (1966) és Brazília (1958, 1962, 1970) mai válogatottja csap össze szerdán este 21 órakor a Wembley stadionban, a vb-felkészülési időszak egyik legnagyobb érdeklődéssel várt találkozásánál. A brazilok nem óvatoskodnak az olaszországi Mondiale felé vezető úton, a lehető legerősebb ellenfelekkel szemben kívánják felmérni, hol is tartanak. Eddig már két „oroszlánbarlangba” is ellátogattak, s mind Olaszországból, mind pedig Hollandiából győztesen térhettek haza.

Bobby Robson, az angol válogatott menedzserje a legjobb csapatnak a brazil tartja azok közül, amelyeket az utóbbi másfél évben látott. Érdekes módon a két szerdai ellenfél egyformán tizenegyet mérkőzés óta tartó veretlenségi sorozattal a háta mögött áll ki az összecsapásra, amelyen valamelyikük szériája valószínűleg megszakad. Robson ugyanis nyílt sisakos támadójátékot ígér.

– Magam is nagyra becsülöm a brazilok védekezési képességét, jól tudom, hogy Sebastiao Lazaroni kapitánysága alatt 23 mérkőzésből csak három veszítették el, s legutóbbi öt találkozásukon még gólt sem kaptak – mondta Robson. – Felfigyeltem azonban valamire: egyik ellenfelük sem használta ki a széleket, nem játszottak igazi szélsőket. En viszont Chris Waddle és John Barnes személyében két olyan játékost is a csapatba állított, akik igazán otthonosan mozognak a szárnyjatekban.

Robson már ki is jelölte kezdő tizenegyet, amely a következő: Shilton – Stevens, Walker, Butcher, Pearce – Waddle, McMahon, Platt, Barnes – Beardsley, Lineker.

A brazil szövetségi kapitány még csak 17-es keretet adott: kapus: Taffarel, védők: Aldair, Ricardo, Mauro Galvao, Mozer, Mazinho, Branco, Ricardo Rocha, középpályások: Alemão, Dunga, Bismark, Jorginho, Silas, Valdo, csatárok: Bebeto, Careca, Müller.

DÁTUM

Medvetalp rósejbnivel

Ahogy vasárnap estétől figyeltem a televíziót, rádiót s a szomszédasszonyt, mint avatolt hírközlőket, eszembe jutott a régi vicc. Új szállodát nyitnak meg valahol Magyarországon. Óles plakátokon hirdetik: itt mindent megkap a kedves vendég, mi szem-szájnak ingere. Betéved a jeles amerikai üzletember, aki hitetlenkedve csóválja a fejét, s fogadást ajánl, mégpedig százezer dollárba. Az igazgató rááll a dologra, mire a műster megjegyzi: – Oké! Medvetalpat szeretnék áfonyával és rósejbnivel. (Közben természetesen kuncog magában, hiszen még neki is jól jön az adómentes százezer.) Hamarosan azonban ajkára fagy a mosoly: a leleményes főnök megoldotta a kérdést, s hogy nagyobb legyen a hatás, előtte viszik a konyhába az állatkeriben szerencsésen leoperált medvetalpat. Már éppen azon tőri a fejét, melyik svájci bankszámláról ualtasson, amikor falfehéren közlik vele: – Uram, sajnós a fogadást mégis Ön nyerte... – Hogyhogy? – érdeklődik elképedve. Úgy, hogy áfonyánk és medvetalpunk még csak lett volna, de rósejbnit a föld alól sem tudtunk keríteni.

Nekünk is volt választásunk, s eltekintve az eltekintendőtől, le is zajlott rendezésben, negyven év után először szabadon. Meg is nyugodott volna mindenki a hön áhított demokrácia győzelmében, latolgatják is az elképzelés szerinti koalíciós variációkat, ha lenne végeredmény – akárcsak ideiglenesen, ellenőrizetlenül is. Az azonban nincs, illetve van, de nem tudjuk. S így most egy kicsit úgy érezzük magunkat, hogy jó, jó, levágtuk a medve lábát, de hol a rósejbnit? #

Új tévés magazin

Szerdától televíziós magazin árusítását kezdik meg az újságosok: a 7 Lap című, 64 oldalas színes hetilapot Sándor István főszerkesztő mutatta be. A 48 forintért kapható újságban 32 oldalon televíziós műsorok, riportok, interjúk szerkesztett vagy rövidített változatát közlik; az írásokat azoknak a tv-nézőknek ajánlják, akik éppen nem tudták megnézni az őket érdeklő műsorokat. További 14 oldalon közléseztik a magyar televízió és rádió heti programját, valamint – újabb hét oldalon – hét műholdas adás műsorát ismertetik.

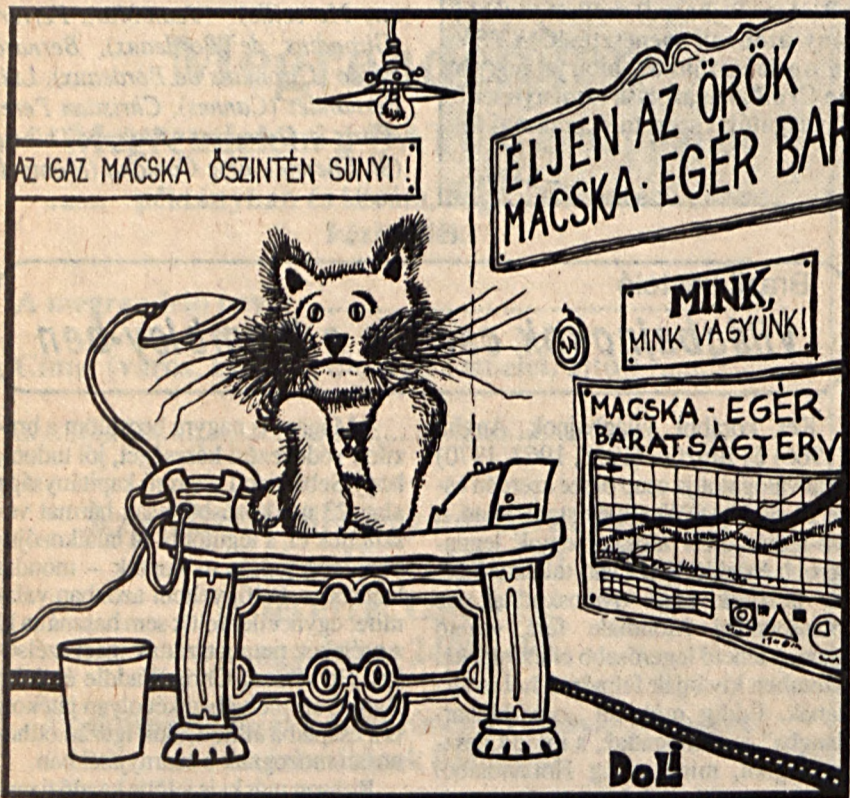
Új helyen

A Kültügyi minisztérium konzuli főosztálya ez év április 2-ától új helyre költözik, amelynek címe: 1027 Budapest, II., Bolgár Elek tér. Telefon: 156-80-00.

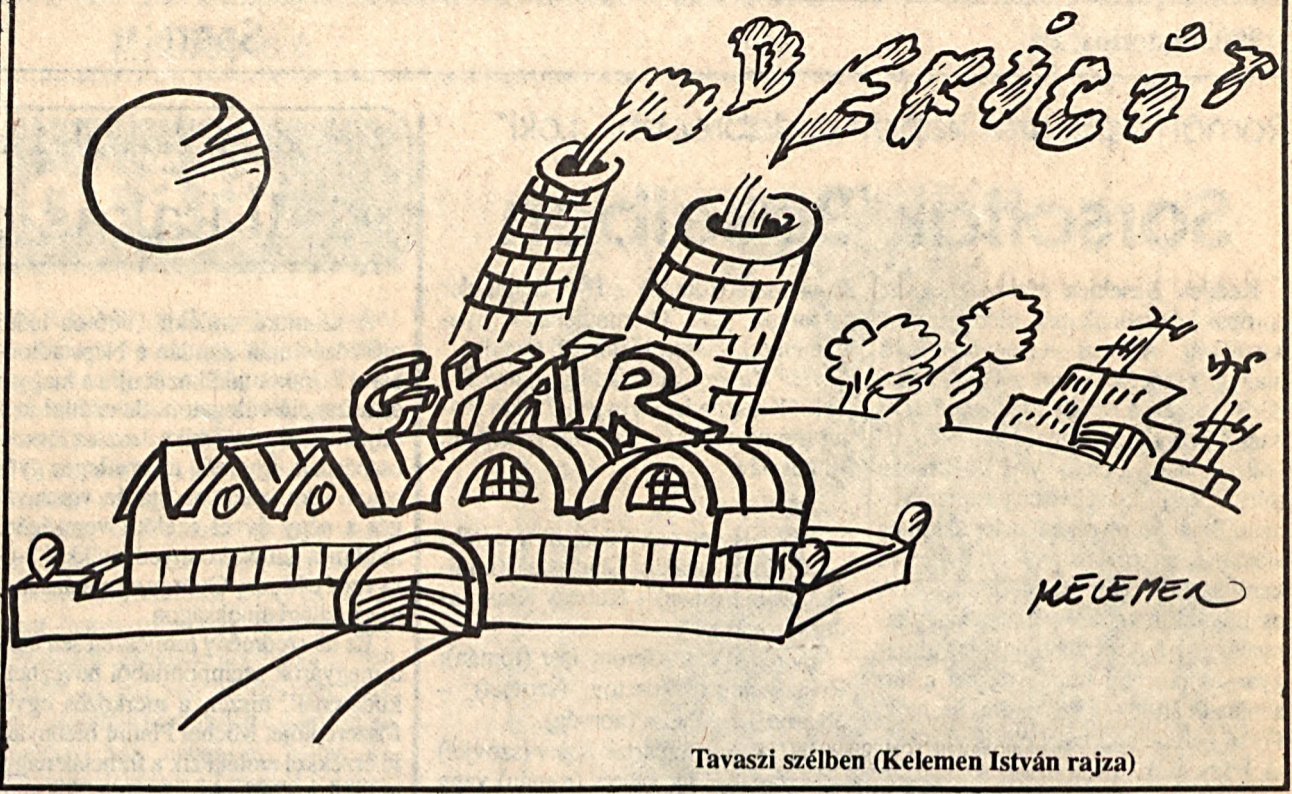
Bartók-díjak

A nagy magyar zeneszerző születésnapja alkalmából a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán átadták az idei Bartók-díjakat. Az elismerést Bartókné Pásztor Ditta alapította a magyar anyanyelvű zenészek munkájának honorálására. Az idei díjazottak a zeneszerző kategóriában: Frid Géza (Hollandia), Takács Jenő (Ausztria), Vajda János (Magyarország). Az előadóművészek közül Simándy József (Magyarország), Solti György (Anglia), valamint a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar kapta meg a díjat.

Mai állatmese

Ha most megeszem az egeret, azt hiszi, vége a demokráciának; ám ha hagyom ugrálni, még a végén ő lesz a macska.

Tavaszi szélben (Kelemen István rajza)

Jellasics-szobor Zágrábban

Zágrábban, régi helyén, a mostani Köztársaság téren ismét felállítják Jellasics Josef báró (később gróf, 1801–1859) egykori horvát bán lovas szobrát, amelyet 1947-ben leszereltek és azóta egy múzeumi raktárban őriztek. A második világháború után a hatalomra került Jugoszláv Kommunista Párt a szobor eltávolítása mellett döntött, mert egyetértett Marx Károly 1848-as értékelésével, amely élesen elítélte Jellasics Habsburg-barát, reakciós szerepét az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc elleni fellépésben. A szobor újból avató ünnepségét ez év november 16-ra, a bán születésének 189. évfordulójára tervezik.

93% alapján

Az országgyűlési választásokon a Magyar Demokrata Fórum 24,76%-ot szerzett 1 135 956 szavazó jóvoltából; a Szabad Demokraták Szövetsége 21,6%-hoz jutott 990 776 voks révén; a FKGP 11,89% birtokosa 545 611 állampolgár révén. A negyedik helyen az MSZP áll 10,72%-kal, 5. a Fidesz 8,96%-kal, 6. a Kereszténydemokrata Néppárt 6,29%-kal. A további sorrend: MSZMP, MSZDP, Agrárszövetség (valamennyi 3% fölött, de 4% alatt, amivel nem jutnak parlamenti képviselőhez.)

Innen elmennek, de mi lesz velük otthon?

Ami lassíthatja a szovjet csapatok kivonását

Ahogy közeledik a szovjet csapatok Kelet-Európából való teljes kivonása, úgy nő a Szovjetunióban az aggodalom: mi lesz odahaza a katonák tízezeivel, a hozzátartozók százezeivel. A szakértők szerint a katonai egységek hazatéréséből származó kiadáscsökkenést messze felül fogják múlni az otthoni újraintegrálás kiadásai. Csak Magyarországról és Csehszlovákiából hamarosan 35 ezer katona és 30 ezer család tér haza, és hasonló csapatkivonásokra lehet számítani az NDK-ból és Lengyelországból is. Az érintett családok lakás és munka nélkül találják magukat, a gyerekeknek pedig nem lesz elég iskolai férőhely. A tábornokok attól tartanak, hogy a jelenleg is 92 milliárd rubeles mérleghiánnyal küszködő költségvetésből nemigen futja az effajta problémák megoldására.

A hadiipari üzemek átállítása is mind több olyan gyakorlati problémát vet fel, ami korábban, amíg ez csak egy távoli lehetőség volt, nemigen foglalkoztatott senkit. A szovjet hadiipari üzemek is különbözők a többi vállalatnál, már ami a szervezési, irányítási, érdekeltiségi rendszert illeti. Így kevés remény van arra, hogy a ma harcokcikat gyártó vállalatok belátható időn belül buzsokat tudnak előállítani.

(Reuter)

Típusmódosítási lehetőség

A MERKUR április 2-ától 13-ig típusmódosítási igényt fogad el. Akik 1990-re Lada Samara 2108 típusú autóra érvényes visszaigazolással rendelkeznek, kérhetik a módosítást Lada Samara 2109 ötajtós, 1300 köbcimentételes változatra; Budapesten a 10 750, Debrecenben a 7738 és Győrben az 5105-ös sorszámgig. A kocsi ára 295 ezer forint. Módosítást lehet kérni a múlt év december 31-ig befizetett bármilyen gépkocsiknál az ötajtós Moszkvics 21 412 típusra is. Az új típusú Moszkvics 288 ezer forintba kerül.

Tanácskozás Petőháza

A gazdaságos cukorrépa-termesztésről tanácskoztak kedden a Petőházi Cukorgyárban, egyúttal megtartották a petőházi Integrált Cukortermesztési Rendszer Gazdasági Társaság szokásos évi közgyűlését is. A gyár koordinálja ezt a termelési rendszert, ám a termelő gazdaságoknak nyújtott kedvezményekkel sem tudták megakadályozni, hogy a termőterület egy év alatt ne csökkenjen ezer hektárral. A vállalat az idén is kedvezményes áron adta a vetőmagot azoknak a tsz-eknek, állami gazdaságoknak, amelyek számukra cukorrépa termelnek. Vető- és betakarítógépeket vásároltak, amelyeket a gazdaságok használnak.

Alapítvány a műszaki szaktudás szolgálatában

Korszakos jelentőségű esemény színhelye volt hétfőn az Ipari Minisztérium. Itt írta alá négy miniszterium, a Budapesti Műszaki Egyetem, valamint több törzst és intézmény vezetője azt az okiratot, amely az „Ipar a korszerű mérnökképzésért” elnevezésű alapítvány létrehozását tanúsítja. Az ország szellemi tőkájének – különösen a műszaki szaktudásnak – folyamatos gyarapítása és hasznosítása érdekében létrehozott alapítvány vagyona az induláskor közel 300 millió forint. Ebből 100–100 millió forinttal részesedik az Ipari és a Művelődési Minisztérium, 50 millióval a Közlekedési, Hírközlési és Építésiügyi, végül 10 millió forinttal a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium.

Az Alapítvány elsődleges céljával tűzte ki a korszerű műszaki ismereteknek a Budapesti Műszaki Egyetemen való oktatásához szükséges feltétel-

rendszer biztosítását. Másképpen fogalmazva mindez a képzéshez szükséges eszközállomány létrehozását és működtetését, valamint a legújabb műszaki tudományos ismeretek felhasználásának lehetőségét jelenti. Az Alapítvány – tevékenységét kuratórium felügyeli és munkájában várhatóan további vállalatok is részt kívánnak venni – különböző és jövedelmező vállalkozások elől sem zárkózik el.

Amint az az alapító okiratban is olvasható, az érdekelt felek eltökélt szándéka, hogy a későbbiek során létrejövő magas színvonalú műszaki tudást, és szellemi tőkét a nemzeti értékek szerves részévé teszik. Így az sem elképzelhetetlen, hogy belátható időn belül oktató- és diákcserére kerül sor a környező országokkal, elsősorban az ott élő magyar műszaki értelmiség bevonásával.

(thf)

Gyalog Bukarestből Párizsba

Sajnálatos, ami az Erdélyben élő magyarokkal történt, de Románia, amely új országgá vált a forradalom által, meg fogja oldani jelenlegi problémáit, így a nemzetiségek megbékélését is lehetővé teszi – mondta kedden – Budapestben Horn Gyulának Pavel Nicolae, annak a román csoportnak a vezetője, amely gyalog teszi meg az utat Bukarestből Párizsig. A fiatalokból álló csoport július 14-én, a francia nemzeti ünnep szünetében megérkezni a francia fővárosba. A román fiatalok, akik közül többen decemberben a forradalom győzelméért, útjuk során az általános emberi értékekre figyelnek, küldetésüket nem politikai jellegűnek tartják, de azért a politika is érdekli őket. Azt remélik, hogy a vándorlással nagyobb mértékben tudnak hozzájárulni az évszázados nemzetiségi problémák megoldásához. Horn Gyula emlékeztette a román fiatalokat arra, hogy Temeşváron pattant ki az a szikra, amely végül a Ceausescu-rendszer felrobbantását okozta, s a szikrát az a Tőkés László csíholta, aki most fenyegetéseket kap.

Gálaműsor Erdélyért

Szabad-e, lehet-e egy jótékonyági műsorról kritikát írni? Úgy vélem, hogy ezt is szoknunk, tanulnunk kell, függetlenül a nemes szándéktól. A legjobb, ha minél hamarabb elfelejtjük a „társadalmi munka” fogalmát, ami – köztudottan – ingyenes „tevékenységet” jelentett. Mintha megérezte volna ezt a miskolci közönség, s jó, ha félház volt a választást követő (hétfői) napon a színházban. Erdély, Marosvásárhely nevére gyorsra rándul a szív és az ököl, spontán a segíteni akaró szándék. Voltak az estnek kiemelkedő, sugárzó pillanatai is, ám az egészre mégis az a megjegyzés érvényes (a nézőtér hangzott el a szünetben), hogy olyan, mint egy önképzőkori műsor, vagy jobb esetben felvételi vizsga a Színművészeti Főiskolára. Tanulnunk kell még ezt, illetve mihamarabb elfelejteni néhány rossz beidegződést. Este hétfől fél tizenegyig tartott az „előadás”, s ez még akkor is sok, ha minden produkció (vers, dal, tánc, hangszerszóló) magas hőfokú, színvonalú. Nos, nem volt az. Mindezt pedig azért kell ilyen rosszkedvűen – szóvá tenni, mert árt az ügynek: inflálja Erdély nevét, a megsejtendőket.

Horpácsi Sándor

Oszták könyvek vására

A Gerold Wien bécsi könyvkereskedő cég és az ÁKV megállapodása alapján Budapesten, a Vörösmarty téri Kossuth Könyvesboltban ezúttal a Gerold Wien cég által forgalmazott kiadványok közül is válogathatnak a vásárlók. A választékban többféle nyelvű könyv található. Az egzotikus nyelvek iránt érdeklődőknek japán és hindi szótárt kínálnak. Ezenkívül angol és német nyelvű számítástechnikai kiadványok, szakácskönyvek és különféle színes magazinok is megvásárolhatók.

Holnapi számunkban olvashatják, meddig bírja a Szovjetunió